

คำถาม-คำตอบเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา เล่ม ๓

Buddhist Questions and Answers
Book III

คำถาม-คำตอบเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา

เล่ม ๓

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

จัดพิมพ์เผยแพร่

พุทธศักราช ๒๕๔๔

คำนำ

คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ตระหนักถึงคุณค่าของพระพุทธศาสนา ว่าเป็นรากฐานที่สำคัญยิ่งของสังคมไทยและวัฒนธรรมไทย หลักธรรมคำสอนล้วนเป็นสัจธรรม และสามารถนำมาใช้เป็นประทีปส่องทางชีวิตให้มนุษย์ทั้งหลายยังชีพในทางที่ถูกที่ควร

ปัจจุบันเยาวชนไทยและชาวไทยมีโอกาสพบปะสนทนากับชาวต่างประเทศอยู่เสมอ รวมทั้งชาวไทยที่เดินทางไปศึกษาหรือปฏิบัติงานในต่างประเทศ จำต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเทศไทย โดยเฉพาะเรื่องพระพุทธศาสนา อันเป็นศาสนาประจำชาติ เมื่อมีปัญหาสงสัยในระหว่างการสนทนากับชาวต่างประเทศ ต้องพร้อมที่จะชี้แจงได้อย่างถูกต้อง สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ เห็นความสำคัญดังกล่าว จึงแต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อจัดทำหนังสือ “คำถาม-คำตอบเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา” ดำเนินการกลั่นกรองคำถามและเขียนคำตอบเรื่องที่เคยเป็นประเด็นสงสัยและควรไขความจริงทางพระพุทธศาสนาให้ชัดเจนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

หนังสือคำถาม-คำตอบเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาเล่มนี้ เป็นเล่มที่ ๓ ประกอบด้วยคำถาม-คำตอบ ๔๕ ข้อ และภาคผนวก ๓ ตอน

คณะกรรมการฯ หวังว่าหนังสือเล่มนี้จะให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาได้เป็นอย่างดี

คณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อจัดทำหนังสือ

“คำถาม-คำตอบ เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา”

ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

พุทธศักราช ๒๕๔๔

สารบัญ

หน้า

๑	กล่าวโดยย่อ พระพุทธศาสนาคืออะไร	๑
๒	พระพุทธเจ้าทรงสอนชั้นตอนต่างๆ ของการจัดความทุกข์อย่างไร	๓
๓	อริยสัจ ๔ คืออะไร	๔
๔	การเป็นพุทธศาสนิกชนที่แท้ จำเป็นหรือไม่ที่ต้องถือนิกายใด นิกายหนึ่ง โดยเฉพาะ	๖
๕	บุคคลอาจเป็นพุทธศาสนิกชนและนับถือศาสนาอื่นๆ ในเวลาเดียวกัน ได้หรือไม่	๗
๖	พระพุทธศาสนาให้ข้อคิดเกี่ยวกับการเมืองอย่างไร	๘
๗	พระพุทธศาสนามีทำที่ต่อจิตวิทยาอย่างไร	๑๐
๘	พระพุทธศาสนาให้ข้อคิดเกี่ยวกับการศึกษาอย่างไร	๑๒
๙	พระพุทธศาสนามีทำที่ต่อเศรษฐศาสตร์อย่างไร	๑๕
๑๐	มีคำสอนทางพระพุทธศาสนาว่าด้วยคุณสมบัติของนักการทูตบ้างหรือไม่	๑๗
๑๑	กัมภีร์สำคัญทางพระพุทธศาสนาคืออะไร	๑๘
๑๒	พระพุทธศาสนากล่าวถึงสิ่งที่เป็นมงคลว่าได้แก่อะไร	๑๙
๑๓	เราอาจอธิบายพระพุทธศาสนาให้เข้ากันกับวิทยาการสาขาต่างๆ ได้หรือไม่	๒๐
๑๔	การที่เรามีเมตตาและกรุณาแม้ต่อศัตรูของเรานั้น เหมาะสมหรือไม่	๒๑
๑๕	พระพุทธศาสนาสอนให้แผ่เมตตาด้วยวิธีการอย่างไรและจะมีผลดีอย่างไร	๒๒
๑๖	มหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนา สำหรับพระภิกษุสงฆ์และสามเณร ในประเทศไทย มีกี่แห่ง	๒๓

- ๑๗ พระพุทธศาสนาสอนทั้งอัตตา (ตัวตน) และอนัตตา (มิใช่ตัวตน)
เราจะเข้าใจความหมายแห่งคำสอนนี้อย่างไร ๒๔
- ๑๘ พระพุทธศาสนาสอนเรื่องการพึ่งตนเองไว้อย่างไร ๒๕
- ๑๙ พระพุทธศาสนายอมรับความภักดีและการบูชาว่าเป็นกิจกรรมสำคัญ
สำหรับชาวพุทธหรือไม่ ๒๖
- ๒๐ พระพุทธศาสนาช่วยสังคมอย่างไร ๒๗
- ๒๑ วันสำคัญทางพระพุทธศาสนามีกี่วัน ๒๙
- ๒๒ พระพุทธเจ้าทรงสอนให้ดำเนินมาตรการอะไร เพื่อความตั้งมั่นแห่ง
พระสัทธรรมหรือพระพุทธศาสนา ๓๑
- ๒๓ พระพุทธศาสนาเข้ามาสู่ประเทศไทยเมื่อไร ๓๒
- ๒๔ มีคำสอนทางพระพุทธศาสนาว่าด้วยคุณสมบัติสำหรับข้าราชการบ้าง
หรือไม่ ๓๓
- ๒๕ ถ้าคนไม่รู้พระพุทธศาสนา ประสงค์จะศึกษาพระพุทธศาสนา เราควรจะ
ให้คำแนะนำเบื้องต้นแก่เขาอย่างไร ๓๔
- ๒๖ พระพุทธศาสนากล่าวถึงโชคกลางไว้อย่างไร ๓๕
- ๒๗ ท่าทีของพระพุทธศาสนาต่อกาลเวลาที่เป็นมงคลเป็นอย่างไร ๓๖
- ๒๘ การป้องกันมิให้เกิดปัญหา มีคำสอนทางพระพุทธศาสนาในเรื่องนี้หรือไม่ ๓๗
- ๒๙ การโอนอ่อนผ่อนปรนในการแก้ปัญหา จะทำให้คนเข้าใจและกำเริบ
เลิกลาขึ้นหรือไม่ ๓๘
- ๓๐ พระพุทธศาสนาสอนให้คนแก้ปัญหาเรื่อง “ความรุนแรง” ได้อย่างไร ๓๙

- ๓๑ ในปัจจุบันสังคมมีความขัดแย้งกันมาก มีธรรมะอะไรบ้างมาช่วยให้บุคคล
เผชิญสถานการณ์แห่งความขัดแย้งและการเผชิญหน้ากันอย่างได้ผล ๕๑
- ๓๒ การสวดมนต์ทำวัตรเช้าเย็นในพระพุทธศาสนาทั้งในวัดและในครอบครัว
ปรากฏมีตั้งแต่เมื่อใด และมีอานิสงส์อย่างไร ๕๒
- ๓๓ ในยุคโลกาภิวัตน์ ผู้ที่แข็งแกร่งกว่า ฉลาดกว่า มักจะเอารัดเอาเปรียบผู้ที่
ด้อยกว่า ในการนี้มีธรรมะข้อใดที่จะยับยั้งการกระทำดังกล่าวได้บ้าง ๕๓
- ๓๔ พระไตรปิฎก ได้มีการแปลเป็นภาษาอะไรบ้าง ๕๔
- ๓๕ มีธรรมะข้อใดจะประทับใจประกอบจิตใจของผู้ที่อยู่ในภาวะวิกฤตทาง
เศรษฐกิจได้บ้าง ๕๕
- ๓๖ พระพุทธศาสนามีท่าทีอย่างไรต่อโหราศาสตร์ ๕๖
- ๓๗ การห้ามฆ่าสัตว์กับการบริโภคเนื้อสัตว์ จะเป็นการขัดแย้งกันหรือไม่ ๕๗
- ๓๘ พระพุทธศาสนาสอนเรื่องกรรมและการให้ผลของกรรมโดยเน้นว่าบุคคลมี
กรรมเป็นของของตน เป็นผู้รับมรดกกรรม มีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัย แต่ใน
ขณะเดียวกันก็ปรากฏเรื่องของการอธิษฐานรวมอยู่ด้วย จะมีเป็นการ
ขัดแย้งกันหรือจะมีคำอธิบายเรื่องนี้ได้อย่างไร ๕๘
- ๓๙ ธรรมที่คุ้มครองโลก คืออะไร ๕๙
- ๔๐ พระพุทธศาสนาส่งเสริมสันติภาพของโลกอย่างไร ๕๑
- ๔๑ พระไตรปิฎกเขียนเป็นอักษรอะไร ๕๒
- ๔๒ ในพระพุทธศาสนามีข้อห้ามการบริโภคอาหารประเภทต่างๆ หรือไม่
เป็นข้อห้ามสำหรับพระภิกษุ สามเณร หรือคฤหัสถ์โดยทั่วไป และมี
เหตุผลอย่างไร ๕๓

๔๓	การพิจารณาสำนักปฏิบัติธรรมที่ควรเข้าไปศึกษาและปฏิบัติ มีหลักเกณฑ์ อย่างไร	๕๕
๔๔	สวดมนต์กับเวทมนตร์ ต่างกันอย่างไร	๕๕
๔๕	ทำไมจึงต้องมีการกราบพระพุทธรูป แสดงความเคารพธงชาติ และพระบรมฉายาลักษณ์ในพิธีการที่สำคัญของไทย	๕๖
ภาคผนวก ๑		๕๗
ประมวลคำกล่าวชื่นชม พระพุทธศาสนาของนักวิชาการระดับโลก		
ภาคผนวก ๒		๖๒
ข้อคิดจากธรรมบท		
ภาคผนวก ๓		๗๔
ธรรมวินี้นำสู่การมีชีวิตที่สงบสุขสมบูรณ์		

พระศรีรัตนเจดีย์ วัดพระแก้ว กรุงเทพฯ
Temple of the Emerald Buddha (Wat Phra Kaew)

วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม กรุงเทพฯ
Wat Benchamabophit (the Marble Temple)

กล่าวโดยย่อ พระพุทธศาสนาคืออะไร

กล่าวโดยย่อพระพุทธศาสนาอาจอธิบายได้หลายนัย แต่ก็กลมกลืนกันดังต่อไปนี้

๑. คุณธรรม ๔ ประการ ที่ควรตั้งไว้เป็นหลักทางจิตใจ คือ

(๑) ปัญญา (ความรู้ ความฉลาด)

(๒) สัจจะ (ความจริงวาจา และจริงใจ)

(๓) จาคะ (การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ หรือการรู้จักสละ)

(๔) อุปสมะ (ความสงบระงับ)

๔ ประการนี้เรียกว่า อริยฐานธรรม หรือธรรมที่ควรตั้งไว้ในใจ

๒. หลักสำคัญของพระพุทธศาสนา คือ

(๑) การเว้นความชั่วทั้งปวง

(๒) การบำเพ็ญความดี

(๓) การชำระจิตของตนให้สะอาด

๓. พระพุทธศาสนาเน้นการหาเหตุผล แทนระบบความเชื่อที่ต้องยอมรับโดยไม่มีการคัดค้าน

๔. การศึกษา ๓ ประการของพระพุทธศาสนาที่จะควบคู่ไปกับการปฏิบัติ คือ ศีล (การรักษากาย วาจา ให้เรียบร้อย) สมาธิ (การทำใจให้แน่วแน่) ปัญญา (ความรู้ ความฉลาด) พระพุทธเจ้าตรัสว่า ศีลส่งเสริมสมาธิ สมาธิส่งเสริมปัญญา และปัญญาส่งเสริมจิตใจให้หลุดพ้นจากกิเลส

๕. ชาวพุทธโดยทั่วไปควรประกอบด้วย

(๑) สัจจะ (ความจริงวาจาและจริงใจ)

(๒) ทมะ (การฝึกฝนตน)

(๓) **ขันติ** (ความเพียร ความอดทนต่อความยากลำบาก)

(๔) **จาคะ** (การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การเสียสละ)

๖. ผู้มีความรู้และความประพฤติดี ย่อมเป็นผู้ประเสริฐในหมู่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย

๗. การปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสมตามคำสอนของพระพุทธศาสนาย่อมอำนวยประโยชน์ ๓ ระดับคือ

(๑) ประโยชน์ที่เห็นได้ในปัจจุบัน เน้นความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม

(๒) ประโยชน์ระยะยาว เน้นความงอกงามทางคุณธรรมและจิตใจ

(๓) ประโยชน์ระดับสูงสุด เน้นการหลุดพ้นจากกิเลสและความทุกข์ทั้งมวล ด้วยปัญญา

๘. พระพุทธศาสนาสอนการปฏิบัติที่เหมาะสมกับคนทุกประเภท ทั้งประชาชนทั่วไป พ่อค้า ข้าราชการ ผู้ปกครอง พระสงฆ์ ฯลฯ

๙. หลักคำสอนสำคัญในพระพุทธศาสนา คือ **อริยสัจ ๔**

(๑) ทุกข์

(๒) เหตุของทุกข์

(๓) ความดับทุกข์

(๔) ทางนำไปสู่ความดับทุกข์

บางครั้งพระพุทธเจ้าทรงสรุปทั้ง ๔ ข้อ เหลือเพียง ๒ ข้อคือทุกข์กับความดับทุกข์

๑๐. พระพุทธเจ้าทรงอธิบายเหตุของทุกข์อีกนัยหนึ่งว่า คือ **อวิชชา** (ความไม่รู้อริยสัจ ๔) และ**ภวตัณหา** (ความอยากเป็นนี่เป็นนั่น)

พระพุทธเจ้าทรงสอนขั้นตอนต่างๆ ของการจัดความทุกข์ อย่างไร

กล่าวโดยเจาะจง พระพุทธเจ้าทรงสอนให้จัดความทุกข์ กระบวนการเริ่มต้นด้วย

๑. รู้ความจริง (สังจญาณ)

- (๑) รู้ว่าทุกข์ได้แก่อะไร
- (๒) รู้ว่าเหตุให้เกิดทุกข์ได้แก่อะไร
- (๓) รู้ว่าความดับทุกข์ได้แก่อะไร
- (๔) รู้ว่าข้อปฏิบัติหรือทางให้ถึงความดับทุกข์ได้แก่อะไร

๒. รู้หน้าที่ควรทำเกี่ยวกับความจริง (กิจจญาณ)

- (๑) รู้ว่าทุกข์ ควรกำหนดรู้
- (๒) รู้ว่าเหตุให้เกิดทุกข์ ควรละ
- (๓) รู้ว่าความดับทุกข์ ควรทำให้แจ้งคือให้ประจักษ์แก่ตน
- (๔) รู้ว่าข้อปฏิบัติหรือทางให้ถึงความดับทุกข์ ควรเจริญหรือลงมือทำ

๓. รู้ว่าได้ทำหน้าที่เสร็จแล้ว (กคญาณ)

- (๑) รู้ว่าทุกข์ ได้กำหนดรู้หรือรู้เท่าทันแล้ว
- (๒) รู้ว่าเหตุให้เกิดทุกข์ ละได้แล้ว
- (๓) รู้ว่าความดับทุกข์ ได้ทำให้ประจักษ์แก่ตนแล้ว
- (๔) รู้ว่าข้อปฏิบัติหรือทางให้ถึงความดับทุกข์ ได้เจริญหรือลงมือทำแล้ว

กล่าวอย่างกว้างๆ พระพุทธเจ้าทรงสอนการจัดการกับปัญหาต่างๆ ของปัจเจกบุคคล สังคม ประเทศ และโลก โดยส่วนรวม

อุบายวิธีที่จะจัดการกับปัญหาเหล่านั้น อาจสรุปได้ว่า ทางสายกลางระหว่างส่วนสุดโต่งทั้งสอง คือ หย่อนเกินไปกับตึงเกินไป เช่น ความย่อหย่อนในสิ่งที่น่าใคร่กับการทรมานตนให้ลำบาก หลักการแห่งทางสายกลางนี้ อาจใช้ได้กับปัญหาทั้งปวง

คำสอนเรื่องอริยสัจ ๔ มีความสำคัญเป็นพิเศษในการศึกษาพระพุทธศาสนาในฐานะที่เป็นสาระสำคัญแห่งคำสอนที่พระพุทธเจ้าประทานไว้ในพระปฐมเทศนา

อริยสัจ ๔ เป็นจุดสุดยอดแห่งการค้นคว้าของพระพุทธเจ้า เพื่อดับทุกข์ได้แก่

๑. ทุกข์ ความลำบาก เดือดร้อนแห่งชีวิต
๒. สมุทัย เหตุให้เกิดทุกข์ หรือต้นเหตุ คือ ความทะยานอยาก
๓. นิโรธ ความดับทุกข์ หรือ ดับต้นเหตุ
๔. มรรค ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ หรือ อริยมรรค มีองค์ ๘ อันได้แก่

(๑) สัมมาทิฐิ	ความเห็นชอบ
(๒) สัมมาสังกัปปะ	ความดำริชอบ
(๓) สัมมาวาจา	การเจรจาชอบ
(๔) สัมมากัมมันตะ	การกระทำชอบ
(๕) สัมมาอาชีวะ	การเลี้ยงชีพชอบ
(๖) สัมมาวายามะ	ความเพียรชอบ
(๗) สัมมาสติ	การระลึกชอบ
(๘) สัมมาสมาธิ	การตั้งใจมั่นชอบ

กล่าวโดยย่อ อริยมรรคมีองค์ ๘ อาจย่อได้เป็น ปัญญา (คือข้อ ๑-๒)

ศีล (ข้อ ๓-๔-๕) และ สมาธิ (ข้อ ๖-๗-๘)

พระพุทธเจ้าเปรียบประดุจแพทย์ที่ดี ทรงชี้ว่า ความทุกข์เป็นเสมือนโรคภัยร้ายแรงของมนุษย์ มีต้นเหตุหรือความทะยานอยากเป็นต้นเหตุ การจัดความทะยานอยากเป็นความดับทุกข์ มรรคที่นำไปสู่ความดับทุกข์ คืออูบายวิธีรักษาโรคร้ายนั้น

เพราะฉะนั้น อริยสัจ ๔ จึงเป็นคำอธิบายที่สมบูรณ์เรื่องความทุกข์และความดับทุกข์ของมนุษยชาติ ซึ่งขัดแย้งในตลอดเวลาและสถานที่

การเป็นพุทธศาสนิกชนที่แท้ จำเป็นหรือไม่ที่ต้องถือฉันทา นิกายหนึ่งโดยเฉพาะ

ไม่จำเป็น จากคำสอนของพระพุทธองค์ พุทธศาสนิกชนคือ ผู้ที่เคารพบูชา พระรัตนตรัยได้แก่ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นที่พึ่ง ที่ระลึก พุทธศาสนิกชนทุกคน ควรสร้างเสริมความสามัคคีและความเข้าใจที่ดีต่อกัน ทั้งภายในกลุ่มพุทธศาสนิกชนเอง และมนุษยชาติทั้งปวง

หลักคำสอนที่สำคัญนั้นตรงกัน ความแตกต่างแห่งนิกายส่วนใหญ่เป็นเพียงทัศนะ บางประการและพิธีกรรมเท่านั้น

หมายเหตุ ที่ตอบเช่นนี้เป็นการตอบตามแนวที่พระพุทธเจ้าตรัสตอบเจ้าศากยเชื้อ มหานาม

บุคคลอาจเป็นพุทธศาสนิกชนและนับถือศาสนาอื่นๆ ในเวลาเดียวกันได้หรือไม่

กล่าวตามหลักการ ตอบว่าไม่ได้ เพราะพระพุทธศาสนาเป็นอเทวนิยม (มิได้มีเทพเจ้าเป็นศูนย์กลาง) ส่วนศาสนาอื่น ๆ โดยมากเป็นเทวนิยม (มีเทพเจ้าเป็นศูนย์กลางแห่งการอ้อนวอน บวงสรวง บูชา)

ศาสนาฝ่ายเทวนิยม ถือเทพเจ้าองค์เดียวหรือหลายองค์เป็นศูนย์กลาง ส่วนพระพุทธศาสนาถือว่า ความรู้ดี และความประพฤติดี (วิชา-จรณะ) หรือความรู้ดี และความหลุดพ้นจากกิเลสและกองทุกข์ (วิชา-วิมุติ) เป็นศูนย์กลาง

พระพุทธศาสนาให้ข้อคิดเกี่ยวกับการเมืองอย่างไร

พระพุทธศาสนาสอนการพัฒนาทางจิตใจเพื่อความเป็นอิสระ หลุดพ้นจากความทุกข์ ความเดือดร้อน แม้พระพุทธศาสนาจะมีได้มีบทบาทโดยตรงในเรื่องของการเมือง แต่ก็ได้ให้ข้อคิดบางประการเพื่อประโยชน์ ความสุข และความเจริญของประเทศชาติ และประชาชน เช่น

๑. ใน **กฎทันทสูตร** พระพุทธเจ้าตรัสสอนพราหมณ์ผู้เป็นนักปกครองคนหนึ่งให้ จัดอาชญากรรม ด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ เช่น

- (๑) การช่วยเหลือเกษตรกรด้วยการแจกพันธุ์พืช
- (๒) การช่วยเหลือค้าด้วยการส่งเสริมการลงทุน
- (๓) การให้อาหารและค่าจ้างเพิ่มมากขึ้นแก่ข้าราชการที่มีความหมั่นขยัน และซื่อสัตย์ นี่เป็นวิธีการหนึ่งของการพัฒนาชุมชนแนวเสริมสร้าง

๒. ในประเทศไทย คำสอนทางพระพุทธศาสนาที่รู้จักกันไป คือ **ทศพิธราชธรรม** หรือคุณธรรมสำหรับพระราชา (รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องในการปกครอง) ๑๐ ประการ คือ

- (๑) การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ (ทาน)
- (๒) ความประพฤติดีงาม (ศีล)
- (๓) การบริจาคเพื่อสาธารณประโยชน์ (บริจจาคะ)
- (๔) ความซื่อตรง (อาชชวะ)
- (๕) ความสุภาพอ่อนโยน (มัททวะ)
- (๖) ความขยันหมั่นเพียร (ตบะ)
- (๗) ความไม่เกรี้ยวโกรธ รวมทั้งริบระบับความโกรธที่เกิดขึ้น (อภโกธะ)

(๘) การไม่เบียดเบียนทำความเดือดร้อนแก่ใครๆ (อวิหิงสา)

(๙) ความอดทนยับยั้งชั่งใจ (ขันติ)

(๑๐) การไม่ประพฤติดีความองคฺลองธรรม หรือระเบียบประเพณีอันดีงาม
(อวิโรธนะ)

๓. ในจักกวัตติสูตร กล่าวถึงพระเจ้าจักรพรรดิ หรือผู้ปกครองหลายอาณาจักรว่า จะต้องธำรงรักษาความถูกต้อง หรือความเป็นธรรม จะต้องปกป้องคุ้มครองประชาชน ภายใต้การปกครองของพระองค์อย่างเหมาะสม จะต้องดูแลประชาชนเหล่านั้นให้เจริญทางเศรษฐกิจและจะต้องเข้าไปหาพระสงฆ์ผู้ทรงคุณธรรม เพื่อสอบถามถึงบุญ บาป ตลอดจนปัญหาต่างๆ ทางจริยธรรมและจิตใจเพื่อประโยชน์ ความสุข และความเจริญของคนทั้งปวง

พระพุทธศาสนามีท่าทีต่อจิตวิทยาอย่างไร

พระพุทธศาสนาให้ความสำคัญกับเรื่องของจิตและการฝึกจิตมาก เพราะถือเป็นจุดเริ่มต้นของสิ่งทั้งหลาย ดังมีพุทธพจน์กล่าวว่า ธรรมทั้งหลายมีใจนำหน้า จิตที่ตั้งไว้ถูกต้องทำคนให้ประเสริฐ ประสพผลดียิ่งกว่าที่มารดาบิดาหรือญาติทั้งหลายจะทำให้ได้ โจรกับโจร คนคู่เวรกันพบกันเข้าพึงทำความพินาศและความทุกข์ใดแก่กัน จิตที่ตั้งไว้ผิดทำคนให้เลวร้ายยิ่งกว่านั้น

พระพุทธองค์ได้เสนอวิธีการฝึกจิต เรียกว่า **สมถภาวนา** และวิธิฝึกปัญญา เรียกว่า **วิปัสสนาภาวนา** สมถภาวนาช่วยให้จิตเกิดความสงบตั้งมั่น ตั้งงาม และมีความสุข วิปัสสนาภาวนาช่วยให้เกิดปัญญารู้เท่าทันความเป็นจริง สามารถมองเห็นลักษณะ ๓ ประการ (**ไตรลักษณ์**) ของสรรพสิ่งทั้งหลาย ซึ่งมีผลนำไปสู่ความพ้นทุกข์ตามลำดับ จนถึงการพ้นทุกข์โดยสิ้นเชิง สมถภาวนาและวิปัสสนาภาวนา เมื่อรวมกันแล้วจึงนับเป็นการพัฒนาจิตทุกแง่มุมคือ สมรรถภาพจิตได้แก่ ความสงบตั้งมั่นของจิต คุณภาพจิตได้แก่ ความดีงามของจิต สุขภาพจิต ได้แก่ ความสุขของจิต และปัญญา ได้แก่ความรู้ ความเข้าใจสิ่งทั้งหลายตามจริง

พระพุทธศาสนาได้เสนอหลักการรักษาจิตของบุคคลให้เป็นกุศลคือ ให้มีความฉลาดดีงามเป็นคุณต่อชีวิต คือร่างกายจิตใจของบุคคลอยู่เสมอ ได้แก่ หลักความเพียร ๔ ประการด้วย

- (๑) เพียรระวังอกุศลธรรมที่ยังไม่เกิด ไม่ให้เกิดขึ้น
- (๒) เพียรระเลิอกุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้ว ให้หมดไป

- (๓) เพียรบำเพ็ญกุศลธรรมที่ยังไม่เกิดขึ้น ให้เกิดขึ้น
- (๔) เพียรรักษาส่งเสริมกุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้ว ให้เจริญยิ่งขึ้นไปจนไพบูลย์

พระพุทธศาสนาเห็นว่า การกระทำของบุคคลเริ่มขึ้นในใจก่อน คือ มีเจตนาในการกระทำเป็นจุดเริ่มต้น และเมื่อมีเจตนาเช่นใด การกระทำทางกายทางวาจาก็จะสอดคล้องกันไป การพัฒนาจิตหรือเจตนาให้เป็นกุศลจึงนำไปสู่พฤติกรรมทางกายทางวาจาที่เป็นกุศลด้วย

พระพุทธศาสนาให้ข้อคิดเกี่ยวกับการศึกษาอย่างไร

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่สอนให้บุคคลฝึกฝนกาย วาจา ใจ เพื่อพัฒนาตนเองให้วันชั่ว ทำดี มีจิตบริสุทธิ์ หลักการพัฒนาตนเรียกว่า ไตรสิกขา คือ อธิศีลสิกขา อธิจิตสิกขา และ อธิปัญญาสิกขา

พระพุทธศาสนาถือว่า มนุษย์ทุกคนเป็นผู้ที่สามารถเรียนรู้และฝึกฝนได้ วิธีการเรียนรู้อย่างหนึ่งคือ การเรียนรู้จากผู้อื่น เช่น มารดา บิดา ครูอาจารย์ ผู้เป็นกัลยาณมิตร และเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อม (ปรโตโมสะ) การเรียนรู้ที่สมบูรณ์ต้องควบคู่กับการฝึกคิดให้ถูกต้องแยบคาย (โณโสมนสิการ)

การศึกษาตามนัยแห่งพระพุทธศาสนา เน้นการพัฒนาปัญญาคือ ปัญญาที่เกิดจากการคิด ปัญญาที่เกิดจากการฟัง (รวมถึงการอ่านและการรวบรวมข้อมูล) และปัญญาที่เกิดจากการปฏิบัติ ผู้ที่มีการศึกษาดีแล้วต้องมีคุณธรรมกำกับด้วยเสมอ

เป้าหมายสูงสุดของการศึกษาคือ ความรู้ดีและความประพฤติดี ซึ่งนำไปสู่อิสรภาพการหลุดพ้นจากความทุกข์ทั้งปวง

พระพุทธศาสนาส่งเสริมการศึกษาทั้งทางโลกและทางธรรม การศึกษาที่ดีถือว่าเป็นที่มาแห่งความรู้ ความสามารถ และความประพฤติงาม

๑. อุบายวิธีที่จะพัฒนาปัญญา หรือความรู้ดี คือ

(๑) การคิด

(๒) การฟัง (รวมทั้งการเรียนและการอ่าน)

(๓) การปฏิบัติ (การฝึกฝนหรือลงมือกระทำ)

๒. การศึกษาทางพระพุทธศาสนานั้นมุ่งทางการปฏิบัติควบคู่กันไป จึงวางหลักการศึกษาไว้ ๓ ประการคือ

- (๑) **ศีลสิกขา** การศึกษาและปฏิบัติให้เกิดศีล คือ การเว้นความชั่ว
- (๒) **จิตสิกขา** การศึกษาและปฏิบัติให้เกิดสมาธิ คือ การทำใจให้สงบ
- (๓) **ปัญญาสิกขา** การศึกษาและปฏิบัติให้เกิดปัญญา คือ ความเข้าใจแจ่มแจ้งในเรื่องของชีวิต

๓. พระพุทธเจ้าตรัสถึงเรื่องมงคล (สิ่งที่นำมาซึ่งความสุข ความเจริญ) อันเกี่ยวเนื่องกับการศึกษาไว้ว่า

- (๑) ความรู้ดี (พาหุสัจจะ)
 - (๒) ความสามารถดี (สิปปะ หรือศีลปะ)
 - (๓) ความประพฤติดี (วินัย หรือศีล)
 - (๔) การพูดจาดีงาม (วาจาสุภาษิต)
- นับเป็นมงคลอันสูงสุด

๔. การศึกษาที่สมบูรณ์นั้น ต้องสามารถช่วยตัวเอง พึ่งตัวเองได้ ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสเรียกว่า **นาถกรณธรรม ๑๐ ประการ** คือ

- (๑) ความประพฤติดี (ศีล)
- (๒) ความรู้ดี (พาหุสัจจะ)
- (๓) การมีหรือการเป็นกัลยาณมิตร (กัลยาณเมตตา)
- (๔) การรับฟังถ้อยคำของผู้อื่น (โสวักขสตา)
- (๕) ความสามารถในการกิจกรรมต่างๆ (กิจกรณียะสุ ทักขตา)
- (๖) ความเป็นผู้มีใจสูง หรือความเป็นผู้ใคร่ในธรรม (อัมมกามตา)
- (๗) ความเพียร (วิริยะ)

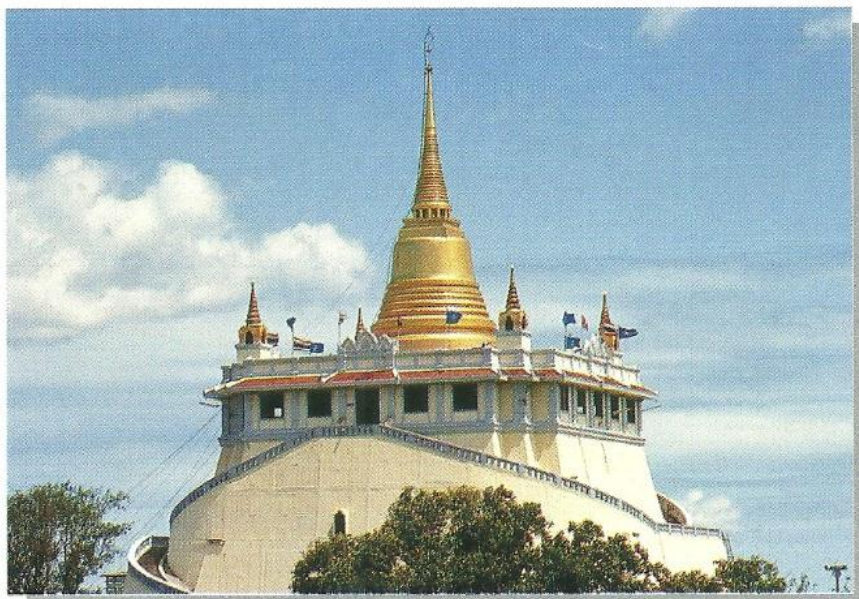
- (๘) การยินดีเฉพาะของของตน ไม่คิดล่วงละเมิดของของคนอื่น (สันโดษ)
- (๙) ความรอบคอบ (สติ)
- (๑๐) ความฉลาด (ปัญญา)

ในที่นี้จะขอล่าวเพียง ๔ ข้อ คือ

- (๑) ความประพฤติดี (ศีล)
- (๒) ความรู้ดี (พาหุสัจจะ)
- (๓) ความสามารถดี (กิงกรณียะสุ ทักขตา)
- (๔) ความเป็นผู้มีใจสูง (อัมมกามา)

ผู้ใดมีคุณสมบัติเพียง ๔ ข้อนี้ เป็นไปได้หรือไม่ที่จะช่วยตัวเอง พึ่งตัวเองไม่ได้

ถ้าจะสรุปให้สั้น ท่านกล่าวว่า ผู้ใดสมบูรณ์ด้วยความรู้ดี และความประพฤติดี
ผู้นั้นนับว่าเป็นผู้ประเสริฐ

วัดสระเกศ กรุงเทพฯ
Wat Sa Ket (the Golden Mount), Bangkok

วัดราชนัตดาราม กรุงเทพฯ
Wat Ratchanatdaram, Bangkok

พระพุทธศาสนามีทำอย่างไรต่อเศรษฐกิจศาสตร์

คำว่า เศรษฐศาสตร์ โดยทั่วไปหมายถึง

๑. ศาสตร์ที่ว่าด้วยการผลิต หรือการทำให้เกิดสินค้า การจำหน่าย รวมทั้ง
การขนส่ง การบริโภค หรือการใช้สินค้า ใช้บริการ และการใช้ทรัพยากร

๒. สถานะทางการเงิน การคลังของประเทศ

พระพุทธศาสนาเน้นถึงความเจริญทางเศรษฐกิจของศาสนิกชนฝ่ายคฤหัสถ์

๑. ให้ขยันหมั่นเพียรในการแสวงหาทรัพย์

๒. ให้รู้จักรักษาหรือเก็บออมทรัพย์ที่หามาได้

๓. ให้คบหาสมาคม หรือมีมิตรสหายที่ดี และ

๔. ให้ครองชีพพอเหมาะสมควร คือไม่ฟุ่มเฟือยหรือฝืดเคืองเกินไป

ข้อปฏิบัติเหล่านี้ ยื่อนำไปสู่ประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม

แม้ในทางการเมือง พระพุทธศาสนาก็สอนผู้บริหารมิให้มองข้ามปัญหาทาง
เศรษฐกิจ แต่ให้พยายามช่วยเหลือประชาชนทุกวิถีชีวิตให้อย่างน้อยก็มีมาตรฐานแห่ง
ความเป็นอยู่ที่ดี

(ญัตินคสุต)

จากทัศนะทางพระพุทธศาสนา เศรษฐศาสตร์อาจจัดประเภทเป็นระดับธรรมดาหรือ
ทางโลกและระดับสูงหรือทางจิตใจ

ในระดับโลก บุคคลควรพยายามให้ประสบการณ์เจริญทางเศรษฐกิจดังที่กล่าวแล้ว
ในวรรคต้นๆ ถึงเรื่องการเรียนรู้รักษาหรือเก็บออมทรัพย์ที่หามาได้ แต่ในระดับสูงหรือ
ทางจิตใจ บุคคลควรควบคุมหรือเป็นนายเหนือความทะยานอยากของตน

เพื่อที่จะดำรงไว้ซึ่งประโยชน์ปัจจุบันและพัฒนาให้ขึ้นเป็นประโยชน์อนาคตด้วย
พระพุทธศาสนาได้ให้คำแนะนำทางจริยธรรมบางข้อเพิ่มขึ้นแก่ศาสนิกชน คือ
การประกอบด้วย ศรัทธา (เชื่ออย่างมีปัญญากำกับ) ศีล (ประพฤติดีงาม) จาคะ
(เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ให้กัน) และปัญญา (ความรู้เห็นเรื่องชีวิตตามความเป็นจริง)

กล่าวอีกอย่างหนึ่ง ความจริงอันประเสริฐหรือ อริยสัจ ๔ ประการ อาจดีความเป็น
เป็นเศรษฐศาสตร์ชั้นสูง เพราะสอนให้รู้จักทุกข์ ซึ่งเกิดจากความทะยานอยาก ให้รู้ความ
ดับทุกข์ คือดับความทะยานอยากและปฏิบัติตามหนทางที่จะนำไปสู่ความดับทุกข์

พระพุทธเจ้าทรงสอนเรื่องเกี่ยวกับคุณสมบัติของนักการทูต อย่างไรบ้าง

พระพุทธเจ้าทรงสอนคุณสมบัติ ๘ ประการของนักการทูตดังต่อไปนี้

๑. รู้จักฟัง
๒. รู้จักพูดให้ผู้อื่นฟัง
๓. เรียนรู้อยู่เสมอ
๔. มีความจำดี
๕. เข้าใจแจ่มแจ้ง
๖. สามารถอธิบายให้ผู้อื่นเข้าใจแจ่มแจ้ง
๗. รู้จักแยกแยะสิ่งที่เป็นประโยชน์และไม่เป็นประโยชน์
๘. ไม่ชวนทะเลาะ

คัมภีร์สำคัญทางพระพุทธศาสนา เรียกว่า “พระไตรปิฎก” ในภาษาไทย ภาษาบาลี เรียกว่า “เตปิฎก” หรือ “ติปิฎก” และเรียกว่า “ครีปิฎก” ในภาษาสันสกฤต

อันหมายถึงคำสอนสามคัมภีร์ ได้แก่

๑. **พระวินัยปิฎก** พระคัมภีร์ว่าด้วยพระวินัย (คำสั่ง) หรือข้อบังคับสำหรับภิกษุ และภิกษุณี

๒. **พระสุตตันตปิฎก** พระคัมภีร์ว่าด้วยพระสูตร (คำสอน) ครอบคลุมถึง สมมติสังขะ และปรมัตตสังขะ สมมติสังขะ คือความจริงโดยสมมติ เช่น สัตว์ บุคคล ตัวตน เรา เขา ส่วนปรมัตตสังขะ คือความจริงโดยปรมัตถ หรือ ความจริงอย่างยังไม่ติดยึดในสัตว์ บุคคล ตัวตน เรา เขา

ส่วนมาก พระสุตตันตปิฎก กล่าวถึง กาลเวลา สถานที่ บุคคล และ เหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องไว้ด้วย

๓. **พระอภิธรรมปิฎก** พระคัมภีร์ว่าด้วยพระอภิธรรม หรือปรัชญาชั้นสูง ซึ่งอธิบายเกี่ยวกับปรมัตตสังขะอย่างเดียว

กล่าวโดยย่อ พระพุทธทวณะ หรือ พระวณะของพระพุทธเจ้า อาจย่อเป็น **พระธรรม** (คำสอน) **พระวินัย** (คำสั่ง) ดังนี้ พระองค์ได้ตรัสไว้ก่อนเสด็จปรินิพพานว่า “ธรรมและวินัยอันใด ที่เราแสดงแล้ว บัญญัติแล้ว ธรรมและวินัยนั้นจะเป็นศาสดาของท่านทั้งหลาย เมื่อเราล่วงลับไป”

พระพุทธศาสนาพยายามชักชวนประชาชนให้ปฏิบัติอย่างเหมาะสมและถูกต้อง แทนที่จะแสวงหาสิ่งที่เป็นมงคลภายนอก อย่างไรก็ตามวัตถุมงคล อาจเป็นสิ่งเตือนใจให้ละเว้นความชั่วและให้ทำความดี เช่น ธงชาติ พระพุทธรูป หรืออนุสาวรีย์ ซึ่งสร้างขึ้นแทนคุณค่าทางสังคม และคุณค่าทางจิตใจ ข้อความต่อไปนี้ คัดมาเพียงบางข้อจาก **มงคลสูตร** (พระสูตรว่าด้วยสิ่งที่เป็นมงคล)

การสดับตรับฟังหรือเรียนรู้มาก (ความสามารถใน) ศิลปะ หรือศาสตร์ วินัยที่ได้อบรมดีแล้วและวาจาที่เป็นสุภาษิตนี้ เป็นมงคลอันสูงสุด

การบำรุงเลี้ยงมารดา บิดา การสงเคราะห์บุตรและภริยา และการงานที่ไม่คั่งค้างอาภูลี้เป็นมงคลอันสูงสุด

การเอื้อเฟื้อให้ปัน การประพฤดิธรรม การสงเคราะห์ญาติ (ในทางที่ถูก) และการงานหรืออาชีพที่ปราศจากโทษนี้ เป็นมงคลอันสูงสุด

การงด การเว้น จากบาปหรือความชั่ว ความสำรวมระวังเกี่ยวกับของมีนเมาและความไม่ประมาทในเรื่องทั้งหลายนี้ เป็นมงคลสูงสุด

เราอาจอธิบายพระพุทธศาสนาให้เข้ากันกับวิทยาการสาขา ต่างๆ ได้หรือไม่

วิทยาการทุกสาขามีองค์ประกอบ ความมุ่งหมายเฉพาะ และรายละเอียดของตนเองในการเปรียบเทียบวิทยาการสาขาอื่นกับพระพุทธศาสนา เราอาจถือเอาเพียงบางประเด็นที่สอดคล้องหรือที่ให้ข้อคิดแก่กันและกัน พระพุทธศาสนามีหลักคำสอนที่เป็นสหวิทยาการและบูรณาการ กล่าวคือ มีหลักทฤษฎี กระบวนการ ข้อพิสูจน์ ข้อทดลอง และการประยุกต์ใช้ ในขณะที่วิทยาการสาขาอื่น ๆ ส่วนมากเน้นประโยชน์ทางโลก ส่วนพระพุทธศาสนายอมรับความสำคัญทั้งประโยชน์และความสุขทางโลก และการพัฒนาทางจริยธรรมและจิตใจระดับสูงด้วย กล่าวคือ การเป็นอิสระจากกิเลสและความทุกข์

การที่เรามีเมตตาและกรุณา แม้ต่อศัตรูของเรานั้น เหมาะสมหรือไม่

พระพุทธศาสนาสอนศิลปะการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขและสันติ ตามนัยแห่ง

พรหมวิหาร ๔ คือ

๑. เมตตา (คิดจะให้ เป็นสุข)	ตรงกันข้ามกับ	พยาบาท
๒. กรุณา (คิดจะช่วยให้พ้นทุกข์)	ตรงกันข้ามกับ	วิหิงสา
(การคิดเบียดเบียน)
๓. มุทิตา (พลอยยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี)
(ทนอยู่ไม่ได้เมื่อเห็นผู้อื่นได้ดี)	ตรงกันข้ามกับ	ริษยา
๔. อุเบกขา (วางใจเป็นกลาง)
(ความลำเอียง)	ตรงกันข้ามกับ	อคติ

พุทธศาสนิกชนได้รับการสั่งสอนให้ฝึกตน และทำให้ศัตรูกลายมาเป็นมิตร
มีคำกล่าวที่ว่า “เราไม่สามารถชำระล้างสิ่งโสโครกด้วยสิ่งโสโครก” ดังพระพุทธวจนะว่า

จงเอาชนะความโกรธ	ด้วยความไม่โกรธ
จงเอาชนะความชั่ว	ด้วยความดี
จงเอาชนะความตระหนี่	ด้วยการให้
จงเอาชนะคนพูดไม่จริง	ด้วยความจริง

เราจะส่งเสริมเมตตาจิตอันไม่มีวงจำกัด ต่อโลกทั้งมวล ได้อย่างไร

ข้อความต่อไปนี้ เป็นคำสอนของพระพุทธเจ้า ซึ่งส่งเสริมเมตตาจิตอันไม่มีวงจำกัดต่อโลกทั้งมวล

“พึงเจริญเมตตาจิตอันไม่มีวงจำกัดต่อโลกทั้งมวล

ทั้งเบื้องบนเบื้องล่าง และเบื้องขวาง ไม่มีที่ติดขัด ไม่มีเวร ไม่มีศัตรู

ยืน เดิน นั่ง หรือนอนก็ดี ตราบที่ยังไม่ว่าง

พึงตั้งสติอันประกอบด้วยเมตตา ที่เรียกว่า **พรหมวิหารธรรม**”

(ตัดตอนจากกรณีเมตตาสูตร บทที่ว่าด้วยเมตตาและกรุณา)

มหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาสำหรับพระภิกษุสงฆ์ และสามเณรในประเทศไทยมีกี่แห่ง

มหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนา สำหรับพระภิกษุสงฆ์และสามเณรในประเทศไทย
มี ๒ แห่งคือ

๑. **มหามกุฏราชวิทยาลัย** สถาปนาเพื่อเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ แห่งราชวงศ์จักรี มหาวิทยาลัยนี้ตั้งอยู่ที่วัดบวร-
นิเวศวิหาร กรุงเทพมหานคร

๒. **มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย** สถาปนาเพื่อเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ แห่งราชวงศ์จักรี มหาวิทยาลัยนี้ตั้งอยู่ที่
วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ กรุงเทพมหานคร

มหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่งนี้ มีวิทยาเขตหลายแห่ง ทั้งที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร
และต่างจังหวัด วัดอุปสงค์ที่สำคัญคือ การจัดการศึกษาทางพระพุทธศาสนาและ
ศาสตร์สาขาต่างๆ ซึ่งจะช่วยทำให้พระสงฆ์ ปฏิบัติธรรมและเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้ดีขึ้น
ทั้งในและนอกประเทศ

๑๗

พระพุทธศาสนาสอนทั้งอัตตา (ตัวตน) และอนัตตา (ไม่ใช่ตัวตน) เราจะเข้าใจความหมายแห่งคำสอนนี้อย่างไร

ความจริง หรือสังขจะมี ๒ ระดับ คือความจริงระดับโลก หรือ สมมติสังข (ความจริงโดยสมมติ) กับความจริงทางธรรม หรือปรมัตถสังข (ความจริงอย่างยิ่ง) พระพุทธเจ้าทรงใช้คำว่า อัตตา หรือตัวตน ในความหมายทางโลก เช่น สอนให้รู้จักช่วยตัวเองพึ่งตนเอง แต่ทรงปฏิเสธการใช้ความหมายนี้ในทางธรรมหรือในความจริงอย่างยิ่ง เพราะฉะนั้น ชาวพุทธจึงได้รับการสั่งสอนให้ยอมรับสิ่งที่คนทั่วไปสมมติบัญญัติขึ้น แต่มิให้ติดอยู่อย่างจริงจังโดยปราศจากการพิจารณาที่เหมาะสม กล่าวคือ ให้ยอมรับตัวตนว่ามีจริง โดยสมมติ แต่โดยปรมัตถ์ หรือความจริงอย่างยิ่ง มิให้ยึดติดในตัวตนนั้น

พระพุทธานุศาสน์เรื่องการพึ่งตนเองไว้อย่างไร

พระพุทธานุศาสน์เน้นเรื่องการพึ่งตนเองว่าเป็นหลักธรรมสำคัญ พระพุทธานุจะต่อไปนี้มีในพระธรรมบท ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งแห่งพระไตรปิฎก

“ตนนั้นแหละเป็นที่พึ่งของตน ตนนั้นแหละเป็นคฤหิหรือผู้กำหนดแนวทางของตน เพราะฉะนั้นจึงควบคุมตนเหมือนพ่อค้าควบคุมม้าพันธุ์ดีนั้น”

“ตนนั้นแหละเป็นที่พึ่งของตน คนอื่นใดเล่าจะเป็นที่พึ่งได้ บุคคลมีตนอันฝึกดีแล้ว ย่อมได้ที่พึ่งที่ได้โดยยาก”

“ดูก่อนภิกษุ เธอจงเตือนตนด้วยตน จงพิจารณาสอบสวนตนด้วยตน เธอมีสติ คุ้มครองตนดีแล้วก็จะอยู่เป็นสุข”

เป็นที่น่าสังเกตว่า พระพุทธเจ้าทรงแนะนำให้บุคคลคนเดียวกันเป็นทั้งอัยการหรือโจทก์ เป็นทั้งจำเลย และเป็นทั้งผู้พิพากษาไปในขณะเดียวกัน

นอกจากนั้นในอังคุตตรนิกาย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งแห่งพระไตรปิฎก ยังมีข้อความที่บันทึกไว้ว่าสมัยหนึ่ง พระพุทธเจ้าตรัสบอกแก่ อนาถบิณฑิกะคหบดีว่า ผู้ใดต้องการทรัพย์สิน ความสุข และอื่นๆ เขาไม่ควรพึ่งแต่ต้องการหรืออ้อนวอนขอ เพราะถ้าเพียงความต้องการและการอ้อนวอนขอจะอำนวยสิ่งใดๆ ได้ ใครเล่าจะขาดแคลนสิ่งที่ต้องการ เพราะฉะนั้นเพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการ บุคคลควรเลือกวิธีที่เหมาะสมเพื่อที่จะได้ลงมือกระทำให้ได้ผลที่ต้องการนั้น

พระพุทธศาสนายอมรับ ความภักดีและการบูชาว่าเป็นกิจกรรม สำคัญสำหรับชาวพุทธหรือไม่

พระพุทธศาสนายอมรับและค่อนข้างเน้นความภักดีที่มีเหตุผลหรือมีปัญญากำกับ และการบูชาด้วยการนำเอาหลักคำสอนมาปฏิบัติมากกว่าความจงรักภักดี โดยใช้อารมณ์ และการบูชาด้วยอามิสหรือวัตถุ อย่างไรก็ตามก็ดีเนื่องจากการบูชาด้วยความจงรักภักดี และการบูชาด้วยอามิสหรือวัตถุปฏิบัติได้ง่ายกว่า เราจึงเห็นการบูชาแบบนี้โดยทั่วไปในปัจจุบัน ความภักดีอย่างมีเหตุผลและการบูชาด้วยการปฏิบัติ ควรได้รับการส่งเสริมอย่างกว้างขวางมากขึ้น

กล่าวโดยตรง ประโยชน์และความสุขของประชาชนเป็นจำนวนมาก และการอนุเคราะห์โลก คือ วัตถุประสงค์ที่มุ่งหมายในการที่พระพุทธเจ้าดำรัสแก่กลุ่มพระอริยสาวก ๖๐ รูปรุ่นแรกให้แยกย้ายกันไปประกาศพระพุทธศาสนา บางครั้งประโยชน์และความสุขทางวัตถุก็ไม่เพียงพอสำหรับมนุษยชาติทั่วไป ในกรณีเช่นนี้พระพุทธศาสนาอาจช่วยมนุษยชาติให้เพิ่มพูนประโยชน์และความสุขทางศีลธรรมและจิตใจได้โดยตรง

คำสอนอีกข้อหนึ่งของพระพุทธเจ้า คือ

“สัตบุรุษหรือคนดี ผู้เกิดขึ้นในสกุล ย่อมนำประโยชน์และความสุขมาสู่คนเป็นอันมาก เช่น มารดา บิดา บุตร ภรรยา ผู้รับใช้ มิตรสหาย เป็นต้น”

(๒๓/๑๒๙/๒๔๘)

ในส่วนที่เกี่ยวกับการช่วยสังคมและโลก พระพุทธเจ้าตรัสสอนว่า

“ผู้ฉลาดย่อมไม่คิดเบียดเบียนตนและคนอื่น เมื่อเขาคิด ย่อมคิดสิ่งที่เป็นประโยชน์ แก่ตนและคนอื่นและแก่โลกเป็นส่วนรวม”

(๒๑/๑๘๖/๒๔๓)

คุณธรรม ๔ ประการ ที่แผ่ไปถึงประชาชน ในฐานะเป็นคุณธรรมประเภทสังคมสงเคราะห์หรือสังคหวัตถุ พระพุทธเจ้าตรัสสอน ไว้ดังต่อไปนี้

๑. การเอื้อเฟื้อให้ปัน (ทาน)

๒. การพูดไพเราะอ่อนหวาน (ปิยวาจา)

๓. การบำเพ็ญประโยชน์ (อถณจริยา)

๔. การทำตนให้เข้ากับผู้อื่นได้ (สมานัตตตา) เพื่อให้เข้ากับบุคคลทุกวิถีชีวิตได้อย่างเหมาะสม

ศีล ๕ ประการ ที่พระพุทธเจ้าตรัสสอนผู้ครองเรือนให้ปฏิบัติ อันเป็นการช่วยเหลือ
อย่างดี ทั้งแก่ผู้ปฏิบัติและแก่สังคม มีดังต่อไปนี้

๑. การไม่ฆ่า
๒. การไม่ลัก จ้อ
๓. การไม่ประพฤติดีในกาม หรือทางเพศ
๔. การไม่พูดปด
๕. การไม่เสพเครื่องทองของเมา

ธรรมะ ๕ ประการ ที่คู่มากับศีล คือ

๑. เมตตา (คิดจะช่วยให้เป็นสุข) กรุณา (คิดจะช่วยให้พ้นทุกข์)
๒. การเลี้ยงชีพโดยสุจริต
๓. ความสำรวมในกาม หรือเรื่องทางเพศ
๔. ความซื่อสัตย์
๕. ความสำรวมระวัง ไม่ประมาท

การปฏิบัติธรรมและพิธีกรรมของชาวพุทธบางกลุ่ม อาจแตกต่างกันไม่มากนักน้อย
แต่คำสอนที่มาจากแหล่งเดียวกันและวัตถุประสงค์เดียวกันก็คือ การทำให้เป็นอิสระจากกิเลส
(ความไม่ดีในจิตใจ) และความทุกข์

พระพุทธศาสนาอาจเปรียบได้กับต้นไม้ใหญ่ ที่มีหลายกิ่งก้านสาขา กิ่งก้านสาขา
เหล่านั้น อาจแตกต่างกันบ้าง แต่สาระสำคัญก็คือ ต่างรวมอยู่ในต้นเดียวกัน

วันสำคัญปกติทางพระพุทธศาสนา

มี ๔ ครั้งในหนึ่งเดือน คือ วันขึ้น ๘ ค่ำ และ ๑๕ ค่ำ กับวันแรม ๘ ค่ำ และ ๑๕ ค่ำ ของเดือนทางจันทรคติ (เดือนที่มีเลขคี่ เช่น เดือน ๑ ๓ ๕ ๗ ๙ ๑๑ มี ๒๙ วัน เดือนที่มีเลขคู่ เช่น ๒ ๔ ๖ ๘ ๑๐ ๑๒ มี ๓๐ วัน วันแรม ๑๕ ค่ำ เป็นวันปลายเดือนของเดือนที่มีเลขคี่ ส่วนวันแรม ๑๕ ค่ำ เป็นวันปลายเดือนของเดือนที่มีเลขคู่) โดยทั่วไปปฏิทินจันทรคติใช้สำหรับกำหนดการทางพระพุทธศาสนา

วันสำคัญพิเศษทางพระพุทธศาสนา

๑. **วันมาฆบูชา** โดยทั่วไปตกในวันเพ็ญเดือนกุมภาพันธ์ เป็นวันประกอบพิธีเพื่อรำลึกถึงการประชุมพระอรหันตสาวก ๑,๒๕๐ รูป ในเดือนมาฆะ (เดือน ๓ ถ้ามีอธิกมาสเลื่อนไปเดือน ๔) เป็นเวลา ๗ เดือนนับจากวันทรงแสดงธรรมครั้งแรก หรือ ๙ เดือนหลังจากวันตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า ในวันมาฆบูชาพระพุทธเจ้าทรงแสดงพระโอวาทปาฏิโมกข์ คือ พระโอวาทสำคัญเกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาแก่พระสงฆ์เหล่านั้น

๒. **วันวิสาขบูชา** โดยทั่วไปตกในวันเพ็ญเดือนพฤษภาคม เป็นวันประกอบพิธีเพื่อรำลึกถึงเหตุการณ์สำคัญ ๓ เรื่องในพระพุทธประวัติ คือ การประสูติ การตรัสรู้ และการเสด็จปรินิพพาน ซึ่งเกิดขึ้นในวันเดือนตรงกัน แต่ต่างปีกัน (คือในปีที่ ๑ ปีที่ ๓๕ และปีที่ ๘๐ โดยลำดับ)

๓. **วันอาสาฬหบูชา** โดยทั่วไปตกในวันเพ็ญเดือนกรกฎาคม เป็นวันประกอบพิธีรำลึกถึงการแสดงพระธรรมเทศนาครั้งแรกของพระพุทธเจ้า ซึ่งเกิดขึ้นหลังจากการตรัสรู้ ๒ เดือน

นอกจากนี้ วันเข้าพรรษา และ วันออกพรรษา ก็มีการประกอบพิธีเพื่อการบำเพ็ญกุศล

วันสำคัญพิเศษทางพระพุทธศาสนาที่รัฐบาลไทยประกาศเป็นวันหยุดงานของทางราชการ

คือ

๑. วันมาฆบูชา
๒. วันวิสาขบูชา
๓. วันอาสาฬหบูชา
๔. วันเข้าพรรษา

พระพุทธเจ้าทรงสอนให้ดำเนินมาตรการอะไร เพื่อความตั้งมั่น แห่งพระสัทธรรม หรือพระพุทธศาสนา

มีมาตรการหลายกลุ่มที่พระพุทธเจ้าทรงสอนให้ดำเนิน เพื่อความตั้งมั่นแห่งพระ
สัทธรรมหรือพระพุทธศาสนา ซึ่งน่าจะนำมากล่าวในที่นี้ ๒ กลุ่ม พอเป็นตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

กลุ่มที่ ๑

- (๑) ฟัง
- (๒) เรียน
- (๓) ท่องจำ
- (๔) พิจารณา
- (๕) ปฏิบัติ

กลุ่มที่ ๒

- (๑) เรียน
- (๒) แสดง
- (๓) สอน
- (๔) ท่องจำ
- (๕) พิจารณา

(อังคุตตรนิกาย ปิณฺณกนิบาต หรือกลุ่มธรรมหมวด ๕)

(๒๒/๐๕๔-๕/๐๙๗-๙)

พระพุทธรูปศาสนาเข้ามาสู่ประเทศไทยเมื่อไร

ตามประเพณีนิยม และศักราชของไทย พระพุทธรูปศาสนาเข้ามาประดิษฐานในประเทศไทย เป็น ๔ ช่วงระยะเวลาดังนี้

๑. ในปีพุทธศักราช ๒๓๖ พระเจ้าอโศก จักรพรรดิราชของอินเดีย ทรงส่งพระธรรมทูต คือ พระโสณะและพระอุตตระ (อรหันต์) เข้ามาเผยแผ่พระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาทในดินแดนสุวรรณภูมิ ซึ่งครอบคลุมภาคกลางของประเทศไทย

๒. พระพุทธรูปศาสนาฝ่ายมหายาน เข้ามาสู่อาณาจักรศรีวิชัยซึ่งครอบคลุมส่วนหนึ่งในภาคใต้ของไทย ประมาณปีพุทธศักราช ๑๓๐๐

๓. พระพุทธรูปศาสนาฝ่ายเถรวาท เข้ามาทางประเทศพม่าสู่ภาคเหนือของไทย ประมาณพุทธศักราช ๑๖๐๐

๔. พระพุทธรูปศาสนาฝ่ายเถรวาท จากศรีลังกาเข้ามาทางภาคใต้ของไทย ต่อมาประมาณปีพุทธศักราช ๑๘๐๐ พ่อขุนรามคำแหง แห่งอาณาจักรสุโขทัยจึงอาราธนาพระมหาเถรลังกาวงศ์จากนครศรีธรรมราชมาประดิษฐานพระพุทธรูปศาสนาในภาคเหนือของไทย

มีคำสอนทางพระพุทธศาสนาว่าด้วยคุณสมบัติสำหรับข้าราชการ บ้างหรือไม่

โดยทั่วไป ข้าราชการควรมีมาตรฐานทางจริยธรรม เช่น ความซื่อสัตย์สุจริต เป็นต้น ในวิชาธรรมาศก ได้มีการกล่าวถึงคุณสมบัติ หรือ คุณธรรมสำหรับข้าราชการไว้หลายอย่าง คุณธรรมบางข้อ มีดังต่อไปนี้

๑. ไม่พูดเกินขอบเขต ไม่นั่งตลอดเวลา เมื่อถึงคราวก็พูดพอประมาณ ไม่พูดพาล่ม
๒. เป็นผู้ฉลาด มีความรู้ ฉลาดในวิธีจัดการงาน รู้จักกาล รู้จักสมัยหรือโอกาส
๓. หมั่นขยันในการทำงาน ะมัดระวัง ไม่ประมาท ใช้ปัญญาพิจารณาเหตุผล จัดการงานดี

(พุทธทศนภยชาดก ๒๔/๙๖๖-๙/๑๑๔-๙)

ถ้าคนไม่รู้พระพุทธศาสนา ประสงค์จะศึกษาพระพุทธศาสนา เราควรจะให้คำแนะนำเบื้องต้นแก่เขาอย่างไร

ควรแนะนำเขาว่า พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาของเหตุผลและการปฏิบัติเพื่อความหลุดพ้น (เป็นอิสระ) จากกิเลสและกองทุกข์ ให้เขาเป็นอิสระที่จะเห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วยในหลักการต่อไปนี้

๑. บุคคลควรเว้นจากการทำชั่วทั้งปวง ทำความดี และฝึกจิตให้ผ่องใส
๒. เพื่อให้พ้นทุกข์ บุคคลควรรู้จักธรรมของทุกข์ เหตุแห่งทุกข์ ความดับทุกข์ และทางสู่ความดับทุกข์
๓. บุคคลควรรักชาติ ศาสนา ราชันย์ และบิดามารดา และพัฒนาปัญญา หรือความรู้แจ้งภายในจนเห็นความเปลี่ยนแปลง (อนิจจัง) ความทนอยู่ในสภาวะเดิมไม่ได้ (ทุกขัง) และความไม่มีตัวตน (อนัตตา) เพื่อจะได้หลุดพ้นจากความยึดมั่นถือมั่น (อุปาทาน)
๔. บุคคลควรพยายามลดกิเลส คือ ความโลภ โกรธ หลง โดยทั่วไปมนุษย์ทั้งหลายคิดว่าเขาเป็นอิสระไม่เป็นทาส แต่แท้จริงแล้วเขาล้วนเป็นทาสกิเลสของเขาเอง คือ โลภะ โทสะ โมหะ
๕. มนุษย์ควรได้รับสิ่งที่ตนปรารถนาด้วยความพยายามและการกระทำของตนเอง เขาควรได้รับการสั่งสอนให้ช่วยตนเอง มิใช่หวังจากการสวดอ้อนวอน
๖. พระพุทธเจ้า คือ ผู้ทรงค้นพบสัจธรรม และทรงชี้ทางที่จะได้รับความสุขอันแท้จริง ซึ่งทุกคนควรลงมือปฏิบัติเอง พระพุทธองค์ทรงแนะนำให้เท่านั้น
๗. พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งเหตุผลมิใช่ศาสนาที่บังคับให้เชื่อซึ่งวางระบบไว้ให้ยอมรับโดยไม่ให้ซักถามโต้แย้งหรือหาเหตุผลใดๆ
๘. พระพุทธเจ้าตรัสว่า บุคคลใดประสงค์จะบูชาพระองค์ควรปฏิบัติตามคำสอนของพระองค์การกระทำเช่นนั้นประเสริฐกว่าการสวดสรรเสริญหรือบูชาด้วยดอกไม้หรือวัตถุอื่นใด

พระพุทธานุญาตถึงโชคลาง ไว้อย่างไร

มงคลสูตร หรือพระสูตรว่าด้วยสิ่งที่เป็นมงคล ที่ยกมาข้างต้น (ในคำถาม-คำตอบ ข้อ ๑๒) เป็นคำตอบที่ดีของพระพุทธานุญาตเกี่ยวกับโชคลาง กล่าวคือ ไม่มีความจำเป็นสำหรับสิ่งที่เป็นมงคลภายนอก แต่การกระทำที่ถูกต้องตามธรรมะและเหมาะสม เป็นสิ่งมงคลในตัวอยู่แล้ว

ทำทีของพระพุทธศาสนาต่อกาลเวลาที่เป็นมงคล เป็นอย่างไร

พระพุทธเจ้าตรัสว่า บุคคลประพาสสุจิตกาย วาจา ใจ ในเวลาใด เวลานั้นย่อมเป็น
เข้าที่ดี เทียงที่ดี และเย็นที่ดี ของผู้นั้น แล้วแต่กรณี

การป้องกันมิให้เกิดปัญหา มีคำสอนทางพระพุทธศาสนา ในเรื่องนี้หรือไม่ อย่างไร

พระพุทธศาสนา อธิบายเรื่องนี้ไว้ในความเพียรชอบ ๔ ประการ คือ

๑. เพียรระวังมิให้เกิดความไม่ดีไม่งามหรือเกิดปัญหาขึ้น (สังวรปธาน)
๒. เพียรละหรือขจัดความไม่ดีไม่งาม หรือขจัดปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว (ปหานปธาน)
๓. เพียรทำความดีงามให้เกิดขึ้น (ภาวนापธาน) และ
๔. เพียรรักษาความดีงามที่มีอยู่แล้วให้ดำรงอยู่ตลอดไป (อนุรักษนปธาน)

พระพุทธศาสนาสอนให้ใช้สติ เพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาและให้ใช้ ปัญญาเพื่อปิดกั้น
ปัญหา อีกประการหนึ่ง ถ้าเป็นปัญหาด้านมนุษยสัมพันธ์ พระพุทธศาสนาสอนให้ผูกไมตรีไว้
ด้วยคุณธรรม ๔ ประการ

๑. การเอื้อเฟื้อให้ปัน
๒. การพูดจาอ่อนหวานไพเราะ
๓. การบำเพ็ญประโยชน์ต่อกัน
๔. การทำตนให้เข้ากับผู้อื่นได้

การผูกไมตรีนี้จะช่วยมิให้เกิดการทะเลาะวิวาท

จากคำสอนเรื่องนี้ แสดงให้เห็นว่าพระพุทธศาสนา ไม่นิยมให้แก้ปัญหาเมื่อเกิดเรื่อง
ขึ้นแล้ว แต่ต้องการให้ระมัดระวังมิให้เกิดปัญหาขึ้น เทียบได้กับการระมัดระวังมิให้เกิดไฟไหม้
ซึ่งดีกว่าการคิดเพียงจะดับไฟเมื่อเกิดไฟไหม้ขึ้นแล้ว

การโอนอ่อนผ่อนปรนในการแก้ปัญหา จะทำให้คนชั่วได้ใจ และกำเริบเสิบสานยิ่งขึ้นหรือไม่

การแก้ปัญหามีหลายวิธี การโอนอ่อนผ่อนปรนเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาได้วิธีใดเหมาะสมที่สุด ก็ควรเลือกนำมาใช้ให้เหมาะกับปัญหานั้นๆ การใช้ปัญญาพิจารณาเหตุผลอย่างรอบคอบจึงเป็นข้อแนะนำที่ทางพระพุทธศาสนามอบให้ วิธีนี้เรียกเป็นศัพท์ว่า โยนิโสหนสิการ การพิจารณาหรือทำไว้ในใจโดยแยบคาย

พระพุทธศาสนาใช้วิธีแก้ปัญหาแบบนายสารถีผีม้า คือ โดยการชี้โทษของความชั่วบ้าง โดยการชี้คุณค่าของความดีบ้าง โดยการชี้ทั้งโทษของความชั่วและคุณค่าของความดีบ้าง แต่ถ้าใช้ทั้งสองวิธีไม่ได้ผลก็ใช้วิธีรุนแรง คือ เลิกสอนเพื่อปล่อยให้ผู้นั้นรับผิดชอบตนเอง ซึ่งทางพระพุทธศาสนาถือว่ารุนแรงที่สุดเท่ากับเป็นการลงโทษประหารชีวิต

พระพุทธศาสนาสอนให้คนแก้ปัญหาเรื่อง “ความรุนแรง” ได้อย่างไร

ความรุนแรง นั้นอาจเกิดขึ้นได้จากเหตุผลหลายประการ เช่น ความรู้สึกแค้น ความริษยา ความหลงผิด และความอยู่ดีศรีทนในสังคม เป็นต้น พระพุทธศาสนาไม่ส่งเสริมความรุนแรง แต่ส่งเสริมการผ่อนคลายความโกรธ ส่งเสริมการประนีประนอม และการหาทางให้เกิดความสงบ เพื่อให้ทุกฝ่ายอยู่อย่างมีความสุข ไม่เสียเวลากับการผูกพยาบาทจองเวร และแก้แค้น

คุณธรรมที่จะช่วยลดความรุนแรง นั้นมีหลายประการ เช่น

๑. ลดความถือตัวถือตน ที่เรียกว่า **มานะ** หรือ **อสมิมานะ** ลงบ้าง พอจะให้อภัยได้ ก็ให้ถือหลักการให้อภัยเป็นการสร้างความสุขแห่งชีวิต

๒. อบรมจิตใจให้มีคุณธรรมที่เรียกว่า พรหมวิหารธรรม คือ **เมตตา** ปราบณาตี คิดจะให้เป็นสุข ตรงข้ามกับพยาบาท **กรุณา** เอ็นดูหรือสงสาร คิดจะช่วยให้พ้นทุกข์ ตรงข้ามกับการเบียดเบียน **มุทิตา** พลอยยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี **ไมริษยา** และ**อุเบกขา** วางใจเป็นกลาง ไม่ลำเอียง หรือวุ่นวายมากเกินไปในเรื่องต่างๆ รวมเรียกว่า **พรหมวิหารธรรม** ถอดความว่า ธรรมะของผู้ใหญ่ หรือผู้มีใจสูง

๓. เห็นโทษของการทะเลาะเบาะแว้งหรือการมีเรื่องกับผู้อื่น โดยพิจารณาว่าเมื่อเกิดความโกรธขึ้นแล้ว ความโกรธก็จะเผาจิตใจของเราเป็นคนแรก เมื่อไม่จำเป็นจึงไม่ควรข่มเหงรังแกตัวเราเองด้วยการหาเรื่องต่างๆ มาเบียดเบียนจิตใจของเราให้เร่าร้อน

๔. เห็นเรื่องทะเลาะวิวาท หรือเรื่องผิดพ้องหมองใจกัน เป็นเรื่องไร้สาระไม่ควรนำมา
สนมไว้ในจิตใจให้กรงรัง และก่อความรำคาญให้แก่ตนเองอยู่เสมอ

๕. นึกถึงคำกล่าวที่ว่า ไม้ขีดก้านเดียวอาจเผาบ้านทั้งหลัง หรือเผาทั้งหมู่บ้าน จำเป็น
หรือที่จะต้องคอยจุดไฟเผาตนเองให้เดือดร้อน เพราะการทะเลาะวิวาทกันนั้น ไม่มีใคร
สบายใจเลย เปรียบเหมือนการสาดน้ำใส่กัน หรือการสาดของโสโครกเข้าหากันซึ่งจะทำให้
เปียกหรือเปรอะเปื้อนด้วยกันทั้งสองฝ่าย

๖. การที่ยอมสงบนั้นมิใช่เป็นคนขี้แพ้แต่เป็นการสร้างความสุขกายสบายใจสร้างความ
ปลอดภัยและความไม่เดือดร้อนวุ่นวายให้แก่ตัวเอง

ในปัจจุบันสังคมมีความขัดแย้งกันมาก (Conflict and Confrontation) มีธรรมะอะไรบ้าง มาช่วยให้บุคคลเผชิญสถานการณ์แห่งความขัดแย้ง และการเผชิญหน้ากันอย่างได้ผล

พระพุทธเจ้าประทานหลักธรรมประจำใจที่เรียกว่า **อธิฐานธรรม** หรือ ธรรม ที่ควรตั้งไว้ในใจ ๔ ประการ

๑. ปัญญา การใช้ปัญญาพิจารณาเหตุผล
๒. สัจจะ ความจริงวาจา จริงใจ ความซื่อสัตย์สุจริต
๓. จาคะ การยอมสละทางวัตถุบ้าง รวมทั้งการสละความไม่ดีงามในจิตใจ
๔. อุปสมะ ความสงบหรือสันติ

ถ้าคนที่มีความขัดแย้งกันใช้ปัญญาให้มากขึ้น เห็นแก่ความสงบให้มากขึ้นไม่บิดเบือนความจริง ใช้ความซื่อสัตย์สุจริตเป็นแนวทางอยู่เสมอ โดยเฉพาะตั้งหลักสันติหรือความสงบไว้เป็นสำคัญ ย่อมจะจัดปัญหาการขัดแย้งหรือการเผชิญหน้ากันได้บ้างตามสมควร หลักธรรม ๔ ข้อนี้ พระพุทธเจ้าทรงแสดงแก่นักบวชผู้หนึ่งซึ่งไม่รู้จักพระองค์ แต่ออกบวชอุทิศชีวิตแด่พระองค์ แล้วทรงแสดงธรรมอื่นๆต่อท้ายด้วย ผลปรากฏว่านักบวชผู้นั้นรู้ได้ว่าพบพระพุทธเจ้าแล้ว จึงกราบขอประทานอภัยที่ในการพบกันครั้งแรก มิได้ใช้ถ้อยคำแสดงคารวะต่อสมเด็จพระบรมศาสดาอย่างเหมาะสม

ธรรมที่ควรตั้งไว้ในใจทั้ง ๔ ข้อนี้ มิใช่เพียงแต่จะแก้ปัญหาเรื่องความขัดแย้งและการเผชิญหน้ากันเท่านั้น แต่ยังใช้ประโยชน์ได้ดี ในการดำรงชีวิตประจำวันของแต่ละบุคคลเพราะมีการคอยตรวจสอบจิตใจ และสละความไม่ดีงามต่างๆ เป็นประจำอยู่ด้วย

๓๒

การสวดมนต์ทำวัตรเช้าเย็น ในพระพุทธศาสนาทั้งในวัดและใน ครอบครัว ปรากฏมีตั้งแต่เมื่อใดและมีอันใดอย่างไร

เรื่องนี้ไม่ปรากฏบันทึกในประวัติศาสตร์ทางพระพุทธศาสนาพอที่จะอ้างอิงได้ จึงน่าจะกล่าวได้เพียงว่า มีนานแล้ว ถ้ากล่าวถึงตำนานการสวดมนต์ที่มีการสวดเป็นตอนๆ ตอนหนึ่งหรือระยะเวลาหนึ่ง เรียกว่า **ภาณวารหนึ่ง** ก็มีปรากฏทั้งในประเทศไทยและประเทศศรีลังกา ซึ่งมีใช้การสวดมนต์ทำวัตรเช้าเย็นแต่เป็นการสวดในพิธีกรรมส่วนมากทางราชการเป็นผู้จัดการ การทำวัตรเช้าเย็น ปรากฏว่ามีได้มีเฉพาะในประเทศไทยแม้ในประเทศอื่นที่นับถือพระพุทธศาสนา เช่น ประเทศจีน ก็มีเช่นเดียวกัน

เรื่องนี้สันนิษฐานว่า เป็นความคิดของบรรพบุรุษผู้นับถือพระพุทธศาสนาต้องการให้มีการอบรมจิตใจด้วยการสวดมนต์ คำสอนที่นำมาสวดนั้น ให้คติธรรมต่างๆ รวมทั้งการระลึกคุณพระศรีรัตนตรัยด้วย

อันสงสียงของการสวดมนต์ทำวัตรเช้าเย็นนั้น ประการแรกเป็นการทำให้จิตใจของผู้สวดแนบเนื่องกับพระพุทธศาสนา ประการต่อมา คือ ในบทสวดมนต์นั้นมีคำสอนใจเกี่ยวกับหลักธรรมต่างๆ อยู่มาก แม้ว่าบทสวดจะเป็นภาษาบาลี แต่ก็มิมีบทสวดมนต์แปลแจกจ่ายหรือ จำหน่ายอย่างแพร่หลายอยู่แล้ว การแผ่เมตตาภาวนาอุทิศส่วนบุญกุศลแก่ผู้มีพระคุณ เช่น มารดา บิดา ครู อาจารย์ และสรรพสัตว์ เป็นการฝึกจิตใจให้แนบเนื่องอยู่กับคุณธรรม ตั้งแต่อย่างต่ำจนถึงอย่างสูง ที่เรียกว่า ทาน ศีล ภาวนาบ้าง ศีล สมาธิ ปัญญาบ้าง สุดแต่ผู้สวดจะสวดบทอะไร จะอบรมจิตใจภายหลังบทสวดนั้นอย่างไร

ในกรณีที่บทสวดนำมาจากพระไตรปิฎก ก็เท่ากับเป็นการทบทวนหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาอยู่เนื่องนิตย์

รวมความว่า การสวดมนต์ทำวัตรเช้าเย็นในวัดหรือในครอบครัวก็ตาม เป็นการอบรมจิตใจประจำวันให้อยู่กับความดีงามความบริสุทธิ์สะอาด และเตือนใจให้อยู่กับศีลธรรมทุกระบับนั่นเอง

ในยุคโลกาภิวัตน์ ผู้ที่แข็งแกร่งกว่า ฉลาดกว่า มักจะเอาไรต์
เอาเปรียบผู้ที่ด้อยกว่า ในการนี้มีธรรมะข้อใดที่จะยับยั้งการ
กระทำดังกล่าวได้บ้าง

ไม่ว่าในยุคไหน ถ้าไม่มีธรรมะประจำใจ ผู้ที่แข็งแกร่งกว่า ฉลาดกว่ามักจะเอาเปรียบผู้ที่
ด้อยกว่า การเอาเปรียบผู้อื่นเพื่อประโยชน์ตนนั้นแม้นคนจะเห็นว่าจะได้ผลดี แต่แท้จริงแล้ว
จะเป็นผลเลวร้ายระยะยาวแก่ผู้เอาเปรียบนั่นเอง พระพุทธศาสนาสอนให้มนุษย์มีเมตตากรุณา
ต่อกัน ให้มีความซื่อสัตย์ สุจริตและมีหิริโอตตัปปะ ถ้าช่วยกันส่งเสริมธรรมะเหล่านี้ ให้เป็น
พื้นฐานแห่งจิตใจของบุคคลทั่วไปได้ ก็จะยับยั้งการเอาไรต์เอาเปรียบผู้ด้อยกว่าได้ เราต้อง
ช่วยกันปลูกฝังคุณธรรมอันเกี่ยวกับความเป็นผู้มีจิตใจสูง แม้ว่าซ่อมแซมผู้อื่นได้แต่ไม่ซ่อมแซมกลับ
เอื้อเพื่อเผื่อแผ่ เอาเปรียบได้แต่ไม่เอาเปรียบ เพราะสำนึกในคุณค่าของความเป็นธรรม
โกงผู้อื่นได้แต่ไม่โกง กลับตั้งมั่นอยู่ในความซื่อสัตย์สุจริต การช่วยกันเผยแผ่ส่งเสริมคุณธรรม
ทางพระพุทธศาสนาถือว่าเป็น ธรรมทาน (การให้ธรรม) ซึ่งมีค่ามากกว่าอามิสทาน (การให้
วัตถุ)

พระไตรปิฎก ได้มีการแปลเป็นภาษาอะไรบ้าง

พระไตรปิฎก ได้มีการแปลทั้งหมดบ้าง บางส่วนบ้าง เป็นภาษาต่างๆ มากมาย เช่น ภาษาอังกฤษ ไทย พม่า จีน ญี่ปุ่น อังกฤษ ฝรั่งเศส และ เยอรมัน เป็นต้น

มีธรรมะข้อใดจะประคับประคองจิตใจของผู้ที่อยู่ในภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจได้บ้าง

ธรรมะที่ประคับประคองจิตใจของผู้ที่อยู่ในภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ คือ

๑. ลดระดับความเป็นอยู่ที่ฟุ่มเฟือยและไม่จำเป็น (ทิฐฐธรรมิกณะ) การใช้จ่ายโภคทรัพย์
๒. พิจารณา ไตรลักษณ์ (เกิดขึ้น - ตั้งอยู่ - ดับไป) คือลักษณะ ๓
๓. คิดเปรียบเทียบถึงคนส่วนมากที่เดือดร้อนยิ่งกว่าตน
๔. พิจารณาโลกธรรม ๘ (ธรรมะประจำโลก) ๘ ประการ ได้แก่ การได้ลาภ เสื่อมลาภ การได้ยศ-เสื่อมยศ สรรเสริญ-นินทา สุข-ทุกข์ เพื่อจะได้รู้เท่าทันโลก
๕. เรียนรู้เรื่องการแบกของหนักและการรู้จักปล่อยวาง
๖. ถือโอกาสในขณะนี้ช่วยเหลือผู้อื่นที่เดือดร้อนกว่า หรือช่วยแนะนำให้ผู้อื่นรู้วิธีคลายทุกข์

พระพุทธศาสนาสอนเน้นในเรื่อง “หลักธรรม” คือ ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว โดยสอนให้เห็นว่าเราสามารถแก้ไขปรับปรุงชีวิตให้ดีขึ้นกว่าเดิมได้ ด้วยความขยันหมั่นเพียร รู้จักเก็บออม คบเพื่อนดี และรู้จักใช้จ่ายพอเหมาะสมควร พระพุทธศาสนาสอนให้บำเพ็ญคุณงามความดีเพื่อสร้างประโยชน์แก่ชีวิตทั้งสองระดับ คือ ระดับเศรษฐกิจและสังคม กับระดับศีลธรรม เป็นการขัดใจคร้ายได้ด้วยความดีงาม ถกขัณยามยามคืนนั้นมียู่ทุกวันเวลา ถ้าประพฤติสุจริต กาย วาจา ใจ

วิชาโหราศาสตร์เป็นเรื่องเกี่ยวกับการโคจรของดวงดาวซึ่งทำมุมต่างๆ ต่อกันและเกี่ยวข้องกับปี เดือน วันเกิด หรือ ถกขัณยาม นักโหราศาสตร์บางคนได้เขียนข้อความสนับสนุนคำสอนเรื่องกรรมของพระพุทธศาสนาว่า โหราศาสตร์เปรียบเหมือนแผนที่ชี้ให้เห็นประวัติการทำความดี ความชั่วของมนุษย์ว่าทำอะไรไว้ในอดีต ซึ่งจะได้รับผลดี ผลร้ายตามบุญชียอดยกมา

พระพุทธศาสนา สอนให้พยายามเว้นความชั่ว และบำเพ็ญคุณงามความดี รวมทั้งชำระจิตใจให้สะอาด ซึ่งเป็นหลักประกันความเสียหายต่างๆ และก่อให้เกิดผลดีแก่ชีวิตโดยไม่ต้องกังวลเรื่องดวงฤกษ์ฤกษ์ยาม แต่ก็ไม่มีสอนให้ทำอะไรให้เหมาะสมแก่กาลเทศะและอื่นๆ ซึ่งท่านจัดไว้ ๗ ประการ คือ ให้อภัยโทษ ให้อภัยคน ให้อภัยคน ให้อภัยประมาณ ให้อภัยกาลเวลา ให้อภัยชุมชนและให้อภัยบุคคล

โดยนัยนี้ ผู้นับถือพระพุทธศาสนา แม้จะสนใจศึกษาหรือปฏิบัติการในเรื่องโหราศาสตร์อยู่บ้างก็ไม่ห้ามเพียงแต่ให้ประคับประคองชีวิต หรือประพฤติปฏิบัติในทางเว้นชั่ว ประพฤติดี และชำระจิตใจให้สะอาดอยู่เสมอแล้ว ก็จะมีแต่สิริมงคล และความสุขความเจริญ

จริงอยู่ **อดีตกรรม** คือ การกระทำในอดีต อาจส่งผลดีและร้าย ตามลักษณะของกรรมดี กรรมชั่วแต่ท่านก็สอนให้แก้ด้วยการพยายามสร้างความดีในปัจจุบันให้มาก เพื่อช่วยเพิ่ม บัญชีรายรับให้มากกว่ารายจ่าย

การสะเดาะเคราะห์ทางพระพุทธศาสนา โดยไม่ต้องทำพิธีอะไร ก็สามารถทำได้โดยการปฏิบัติตามหลักทั่วไปของพระพุทธศาสนา ๓ ข้อ คือ เว้นความชั่ว นำเพ็ญความดี และชำระจิตใจให้สะอาด เป็นการแก้ปัญหาชีวิตแบบตรงไปตรงมา

ในขณะเดียวกันก็ไม่จำเป็นต้องขัดแย้งทะเลาะวิวาทกับผู้เชื่อในโหราศาสตร์ หรือ โชคลางทั้งหลาย เพียงแต่พุทธศาสนิกชนปฏิบัติให้ถูกหลักพระพุทธศาสนาแล้วโหราศาสตร์ และศาสตร์อื่นๆ ก็จะกลายมาเป็นเครื่องส่งเสริมพระพุทธศาสนาไป ดังที่นักโหราศาสตร์ผู้หนึ่ง ได้กล่าวไว้

พระพุทธศาสนาห้ามฆ่าสัตว์แต่ไม่ห้ามบริโภคเนื้อสัตว์จะเป็นการขัดแย้งกันหรือไม่

การห้ามฆ่าสัตว์ เป็นการสอนให้หลีกเลี่ยงการเบียดเบียนชีวิตเลือดเนื้อของผู้อื่น และในขณะเดียวกันก็เป็นการสอนให้ปลูกเมตตากรุณา คือ ความคิดปรารถนาดีต่อผู้อื่นและการคิดช่วยให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ ไปในขณะเดียวกัน

แต่การไม่ห้ามบริโภคเนื้อสัตว์นั้น คล้ายจะขัดแย้งกับการห้ามฆ่าสัตว์แต่ก็โปรดทราบว่พระพุทธศาสนาต้องการให้คนทั่วไปประพฤติปฏิบัติได้ตามสมควร ใครยังไม่สามารถงดเว้นการฆ่าสัตว์ได้ก็รับผิชอบพฤติกรรมของตนเอง ทางพระพุทธศาสนาไม่ประนามว่าเป็นคนเลวคนชั่ว การรับเข้าเป็นพุทธศาสนิกชน ก็คือเพียงถึงพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์เป็นสรณะหรือนับถือพระรัตนตรัยเท่านั้น ก็จัดเป็นพุทธศาสนิกชนหรืออุบาสกได้ ส่วนการปฏิบัติ ถ้ารักษาศีล ๕ ข้อได้ ธรรมะ ๕ ข้อที่คู่กับศีลได้ ก็เป็นการยกฐานะให้สูงขึ้นและถ้าขนาดบำเพ็ญสมาธิหรือเจริญปัญญาได้ครบถ้วนว่าดีมาก

การรับประทานเนื้อสัตว์หรือไม่ถ้าเว้นได้ ก็เป็นการดี ถ้าเว้นไม่ได้ก็อนุญาตให้รับประทานเนื้อสัตว์ที่มีอยู่ในท้องตลาดได้ ซึ่งไม่ใช่ที่เขาฆ่าเจาะจงให้คนนั้นคนนั้นโดยเฉพาะ

เรื่องการห้ามบริโภคเนื้อสัตว์นี้ เคยมีผู้เข้าเฝ้าพระพุทธเจ้าเพื่อขอให้ทรงวางเป็นกฎไว้ทรงดำเนินสายกลางว่า ถ้าบริสุทธ์โดยส่วนสามคือ ไม่ได้เห็น ไม่ได้ฟัง ไม่ได้นึกถึงถึงจะว่า เขาเจาะจงฆ่าให้ตนรับประทานโดยเฉพาะ ก็อนุญาตให้รับประทานได้

โปรดสังเกตว่าทางพระพุทธศาสนา จะใช้ทางสายกลางเสมอเพื่อให้คนทั่วไปพิจารณาเลือกปฏิบัติได้ตามสมควร

วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม (วัดโพธิ์) กรุงเทพฯ
Wat Phra Chetupon Wimolmangkalam (Wat Pho), Bangkok

พระปฐมเจดีย์ จ.นครปฐม
Phra Pathom Chedi, Nakhon Pathom

พระพุทธศาสนา สอนเรื่องกรรมและการให้ผลของกรรม โดยเห็นว่าบุคคลมีกรรมเป็นของตน เป็นผู้รับมรดกกรรม กรรมเป็นที่พึ่งอาศัย แต่ในขณะเดียวกัน ก็ปรากฏเรื่องของ การอธิษฐานรวมอยู่ด้วย จะมิเป็นการขัดแย้งกันหรือ จะมีคำอธิบายเรื่องนี้อย่างไร

ถ้าเข้าใจความหมายของคำว่าอธิษฐานชัดเจนก็จะไม่มีการขัดแย้งกัน คำว่า อธิษฐาน แปลว่า ตั้งใจมั่น หมายความว่า เมื่อตั้งใจมั่นว่าจะทำคุณงามความดีอะไรข้อไหน ก็ให้ลงมือ ทำอย่างจริงจังจนนี้ประการหนึ่ง อีกประการหนึ่ง การอธิษฐาน คือการตั้งเข็มทิศหรือ วัตถุประสงค์ของการกระทำความดีต่างๆ ว่าที่ทำนี้เพื่อให้เกิดอะไร เปรียบเหมือนการออก เดินทางก็ควรรู้จุดประสงค์ล่วงหน้าว่าจะไปไหน ไปทำอะไร การทำคุณงามความดี อย่างมี เป้าหมายย่อมเป็นวิถีทางสู่ความสำเร็จอย่างแน่นอน

พระพุทธเจ้าทรงเป็นตัวอย่างแห่งการบำเพ็ญคุณงามความดีโดยทรงตั้งอธิษฐาน เพื่อให้บรรลุความเป็นพระพุทธเจ้าเพื่อจะได้ช่วยแก้ไขความทุกข์ ความเดือดร้อนของมนุษย์ทั้งหลาย คุณงามความดีที่เรียกว่าบารมีนั้น ในที่สุดก็ไปรวมอยู่ที่จุดประสงค์ใหญ่ในการได้ ช่วยเหลือสัตว์โลกอย่างกว้างขวางนั่นเอง

ในพระพุทธศาสนา ความละอายที่เกี่ยวกับศีลธรรม ความกลัวที่เกี่ยวกับศีลธรรม (หิริ-โอตตัปปะ) จัดเป็นธรรมโลกบาลหรือธรรมคุ้มครองโลก การเป็นผู้ละอายและกลัวที่จะกระทำการใดๆ อันชั่วหรือผิดศีลธรรมและพยายามงดเว้นการกระทำนั้นๆ ช่วยให้โลกสงบมีสันติ

พระพุทธวาทะต่อไปนี้ พิจารณาได้ว่า พระพุทธศาสนาส่งเสริมสันติภาพของโลก
อย่างไร

ผู้มีปัญญาย่อมไม่คิดเบียดเบียนตน ไม่คิดเบียดเบียนคนอื่น และไม่คิดเบียดเบียนทั้งตน
และคนอื่น เมื่อคิดย่อมคิดถึงประโยชน์ส่วนตน ประโยชน์ของผู้อื่น ประโยชน์ทั้งสองฝ่ายและ
ประโยชน์ของโลกทั้งโลก

(สัพพโลกहितเมว จินคยมาโน จินุเกติ)

พระไตรปิฎก บันทึก ไว้ในภาษาบาลี ได้ถ่ายทอดสืบต่อกันมาโดยระบบท่องจำ ต่อมา ได้จารึกเป็นลายลักษณ์อักษรที่ประเทศศรีลังกา เมื่อพุทธศตวรรษที่ ๕ เชื่อกันว่า ภาษาบาลีที่ใช้ถ่ายทอดพระพุทธรวณะ เป็นพัฒนาการของภาษามาคธี ซึ่งเป็นแขนงของภาษาตระกูลปรากฤต

อักษรที่ใช้จารึก เท้าที่ทราบใช้อักษรพราหมี ขะโรษฐี และเทวนาครี ต่อมาเมื่อพระไตรปิฎกถูกนำไปยังประเทศใดก็ใช้อักษรของประชาชนประเทศนั้น เช่นที่ศรีลังกาใช้อักษรสิงหล ที่ประเทศไทยใช้อักษรไทย

ในพระพุทธศาสนามีข้อห้ามการบริโภคอาหารประเภทต่างๆ หรือไม่อย่างไร เป็นข้อห้ามสำหรับพระภิกษุ สามเณร หรือคฤหัสถ์โดยทั่วไป และมีเหตุผลอย่างไร

พระภิกษุในพระพุทธศาสนา ยังชีพด้วย**บิณฑบาต** ไม่มีสิทธิ์เลือกอาหาร เขาถวายสิ่งใด ก็บริโภคสิ่งนั้น เพราะฉะนั้นพระภิกษุจึงเป็นทั้งมังสวิรัต และมีใช้มังสวิรัต

อย่างไรก็ตาม มีเนื้อ ๑๐ ชนิด ที่ห้ามภิกษุบริโภค เช่น เนื้องู เนื้อช้าง เนื้อเสือ เนื้อมนุษย์ แมปลาและเนื้อที่อนุญาตให้บริโภคได้ ก็ต้องบริสุทธิ์คือ มิใช่เนื้อที่เขาฆ่าเจาะจง ถวาย ภิกษุไม่เห็น ไม่ได้ยิน และไม่สงสัยว่าเขาฆ่าเจาะจงถวาย

การพิจารณาสำนักปฏิบัติธรรมที่ควรเข้าไปศึกษาและปฏิบัติ มีหลักเกณฑ์อย่างไร

สำนักใดไม่สำคัญ แต่พึงดูที่เป้าหมายและหลักการ สำนักใดเน้นการปฏิบัติตามหลักการ
ทั้ง ๓ คือ ละชั่ว ทำดี และทำใจให้ผ่องใส สำนักใดสอนการปฏิบัติตามหลักอริยมรรคมีองค์ ๘
เพื่อลด ละ โลก โกรธ หลง และเพื่อพัฒนาคุณธรรมตามลำดับ สำนักนั้นควรเข้าไปศึกษา
และปฏิบัติอยู่ด้วย

สวดมนต์กับเวทมนตร์ต่างกันอย่างไร

เวทมนตร์เป็นเรื่องของไสยศาสตร์ บุคคลเรียนและท่องเวทมนตร์ เพื่อทำร้ายคนอื่น หรือเพื่อสร้างความสำเร็จแก่ตัวเอง เป็นวิธีการที่ไม่ถูกต้อง

ส่วนสวดมนต์ หมายถึงสาธยาย**พระสูตรหรือพระปริตร** เพื่อสรรเสริญพระพุทธรูป พระธรรมคุณ และพระสังฆคุณ และเพื่อนำเอาแบบอย่างที่ดีงามมาเป็นแนวทางดำเนินชีวิต

ผลพลอยได้ของการสวดมนต์คือ การสร้าง**สมาธิ** อันเกื้อกูลแก่สุขภาพกาย และสุขภาพจิต และด้วยการสวดมนต์นี้ผู้สวดรู้สึกว่าได้รับความคุ้มครองด้วย

ทำไมจึงต้องมีการกราบพระพุทธรูป แสดงความเคารพธงชาติ และพระบรมฉายาลักษณ์ในพิธีการที่สำคัญของไทย

ราชอาณาจักรไทย ประกอบด้วยสถาบันหลัก ๓ สถาบัน คือ ชาติ ศาสนา และ พระมหากษัตริย์ สัญลักษณ์ของสถาบันทั้ง ๓ ปรากฏในธงไตรรงค์ ซึ่งเป็นธงชาติไทย สีแดง หมายถึง ชาติ สีขาวหมายถึง ศาสนา สีน้ำเงิน หมายถึง พระมหากษัตริย์

การแสดงความเคารพในพิธีที่สำคัญเป็นเอกลักษณ์ของคนไทย แสดงถึงความภาคภูมิใจในชาติ ศรัทธาในพระพุทธศาสนา และความจงรักภักดี แต่พระมหากษัตริย์

ภาคผนวก ๑

ประมวลคำกล่าวชื่นชมพระพุทธศาสนาของนักวิชาการระดับโลก

" พระพุทธศาสนาได้ทำให้อารยธรรมของโลกเจริญรุดหน้าไป และเป็นวัฒนธรรมที่แท้จริงมีอิทธิพลต่อประวัติของมนุษยชาติ "

เซอร์เบิร์ด จอร์จ เวลล์ส

(ค.ศ. 1866-1946)

นักประพันธ์นวนิยายวิทยาศาสตร์และนักประวัติศาสตร์

ผู้มีชื่อเสียง ผู้แต่ง “ สงครามและโลก ” (ค.ศ. 1898)

" หลักศีลธรรมของพระพุทธองค์นั้น มีความสมบูรณ์เป็นเลิศที่โลกได้เคยรู้จักมา "

ศาสตราจารย์แมกซ์ มุลเลอร์

เฟรดริก แมกซ์ มุลเลอร์

(ค.ศ. 1823-1900)

นักภาษาศาสตร์ชาวเยอรมันในประเทศอังกฤษ เป็นผู้บุกเบิกตะวันออกศึกษา

" พระพุทธรูปองค์ทรงแสดงสัจธรรมที่มีค่ายิ่งย่นและก้าวหน้าในเชิงจริยธรรม มิใช่เฉพาะอินเดียเท่านั้นแต่สำหรับมนุษยชาติ พระพุทธรูปองค์ทรงเป็นนักจริยธรรมชั้นเลิศที่โลกเคยมีมา "

อัลเบิร์ต ชไวต์เซอร์

(ค.ศ.1875-1965)

นายแพทย์ผู้เผยแผ่ศาสนาชาวฝรั่งเศส เป็นทั้งนักเทวศาสตร์และนักดนตรี ได้รับรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพ ค.ศ. 1952

" พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาโลกเพียงศาสนาเดียวที่พัฒนาโดยไม่มีการฆ่าฟัน สอบสวนหรือจับกุม ในลักษณะนี้จึงเป็นศาสนาที่มีประวัติเหนือกว่าศาสนาอื่นๆ ซึ่งเจริญอยู่ท่ามกลางชนที่ยังคลั่งกับการทหาร "

อัลคิส ฮักซเลย์

(ค.ศ. 1894-1963)

นักประพันธ์ชาวอังกฤษ ผู้แต่ง " โลกใหม่ที่กล้ำหาญ " (ค.ศ. 1932)

" ในฐานะนักศึกษาศาสนาเปรียบเทียบ ข้าพเจ้าเชื่อว่าพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่สมบูรณ์ที่สุดในโลก
เคยมีมา ปรัชญาของพระพุทธองค์ ทฤษฎีเรื่องวิวัฒนาการและกฎแห่งกรรมสูงส่งยิ่งกว่า
คำสอนในลัทธิความเชื่อใดๆ "

ศาสตราจารย์คาร์ล กุสตาฟ จุง

(ค.ศ. 1875-1961)

นักจิตวิเคราะห์ชาวสวิส เป็นผู้เสนอทฤษฎีจิตใต้สำนึก ฯลฯ

" พระพุทธศาสนาเป็นการผสมระหว่างการศึกษาวิเคราะห์และปรัชญาวิทยาศาสตร์ เสนอวิธีการแบบ
วิทยาศาสตร์และสื่อสำนวนถึงจุดสุดท้าย อาจจะเรียกว่าเป็นเหตุผลนิยม สามารถแสวงหา
คำตอบให้แก่คำถามที่น่าสนใจ เช่น อะไรคือจิตและวัตถุ อันไหนจะสำคัญกว่ากัน การหมุน
ของจักรวาลนั้นจะไปสู่จุดหมายปลายทางหรือไม่ ฐานะของมนุษย์เป็นอย่างไร มีชีวิตที่เป็น
อิสระหรือไม่ศาสนาพุทธสานต่อจากจุดที่วิทยาศาสตร์เอื้อมไปไม่ถึงเพราะมีข้อจำกัดใน
เรื่องเครื่องมือสิ่งที่ศาสนาพุทธครอบครองเป็นเรื่องของจิต "

เบอร์ทรันด์ รัสเซลล์ เอิร์ลที่ 3

(ค.ศ. 1872-1970)

นักปราชญ์ชาวอังกฤษ นักเขียน และนักคณิตศาสตร์ ผู้เสนอการปลดอาวุธนิวเคลียร์ ได้รับ
รางวัลโนเบลสาขาวรรณกรรม ค.ศ. 1950

" ศาสนาในอนาคตจะเป็นศาสนาจักรวาล จะต้องไปพ้นจากพระเจ้าในระดับปุคลาธิษฐาน หลีกเลียงข้อความเชื่อและเทวศาสตร์ครอบคลุมทั้งธรรมชาติและจิตวิญญาณ ควรจะมีพื้นฐานจากความรูสึกในทางศาสนาที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ในสรรพสิ่ง ทั้งธรรมชาติและจิตวิญญาณ รวมเป็นเอกภาพที่มีความหมาย พุทธศาสนาตอบสนองรูปแบบดังกล่าว... หากจะมีสักศาสนาหนึ่งที่ตอบสนองความต้องการของวิทยาศาสตร์สมัยใหม่ ก็จะต้องเป็นพุทธศาสนา "

อัลเบิร์ต ไอน์สไตน์

(ค.ศ. 1879-1955)

นักฟิสิกส์ชาวเยอรมัน เป็นผู้เสนอทฤษฎีสัมพัทธ์

" หากแม้เราจะตั้งคำถามว่า อิเล็คตรอนอยู่ที่เดิมหรือไม่ เราต้องตอบว่า " ไม่ " และหากเราจะถามว่า อิเล็คตรอนเปลี่ยนที่ไปตามกาลหรือไม่ เราต้องตอบว่า " ไม่ " ถ้าเราจะถามว่าถ้าเช่นนั้นอิเล็คตรอนอยู่นิ่งๆ ก็ต้องตอบว่า " ไม่ " ถ้าจะถามว่ามันกำลังเคลื่อนที่หรือไม่ ก็ต้องตอบว่า " ไม่ " เช่นกัน พระพุทธองค์ทรงตอบคำถามเช่นนี้มาแล้ว เมื่อถูกถามเรื่องสภาพของมนุษย์หลังความตาย แต่ก็ยังเป็นคำตอบที่วิทยาศาสตร์สมัยศตวรรษที่ 17 และ 18 ยังไม่คุ้นเคย "

จอห์น โรเบิร์ต ออฟเพนไฮเมอร์

(ค.ศ. 1904-1967)

นักฟิสิกส์ชาวอเมริกัน เป็นผู้ดำเนินการพัฒนาอะตอมมิคคอมบ์

" หากข้าพเจ้าจะถือผลของแนวคิดปรัชญาของข้าพเจ้าเป็นมาตรฐานแห่งศีลธรรม ข้าพเจ้าคงต้องถือว่าพุทธศาสนาเหนือกว่าศาสนาอื่นๆ ข้าพเจ้ารู้สึกพึงพอใจที่คำสอนของตนนั้นมีความใกล้เคียงกับศาสนาที่คนส่วนใหญ่ในโลกนับถือ การเห็นด้วยเช่นนี้ก็ยิ่งนำพึงพอใจมากขึ้น เพราะในแนวคิดแบบปรัชญาของข้าพเจ้านั้นได้รับอิทธิพล (จากพุทธศาสนา) มาก่อน "

อาร์เธอร์ โชเบนฮาวเออร์

(ค.ศ. 1788-1860)

นักปราชญ์ชาวเยอรมัน มีทัศนะเป็นทุนนิยม มองโลกในแง่ร้ายจัด

เป็นผู้แต่ง “ โลกแห่งเจตจำนงค์และความคิด ” (ค.ศ. 1818)

ภาคผนวก ๒

ข้อคิดจากธรรมบท

๑

ใจเป็นผู้นำทุกสิ่งทุกอย่าง ใจเป็นใหญ่
ทุกอย่างสำเร็จได้ด้วยใจ ถ้าคนเรามีใจชั่วเสียแล้ว
การพูด การกระทำก็พลอยชั่วไปด้วย
เพราะการพูดชั่ว ทำชั่วนั้น ทุกข์ย่อมตามสนองเขา
เหมือนล้อหมุนตามรอยเท้าโค

มโนปุพฺพคมฺมา ธมฺมา

มโนเสฏฺฐา มโนมยา

มนสา เจ ปทฺฐเณ

ภาสติ วา กโรติ วา

ตโต นํ ทุกฺขมเนวติ

จกฺกํ ว วหโต ปทํ

(๑)

๒

ใจเป็นผู้นำทุกสิ่งทุกอย่าง ใจเป็นใหญ่
 ทุกอย่างสำเร็จได้ด้วยใจ ถ้าคนเรามีใจบริสุทธิ์
 การพูด การกระทำก็พลอยบริสุทธิ์ไปด้วย
 เพราะการพูดและการกระทำอันบริสุทธิ์นั้น
 ความสุขย่อมตามสนองเขา เหมือนเงาติดตามตน

มโนปุพฺพังคมา ธมฺมา
 มโนเสฏฺฐา มโนมยา
 มนสา เจ ปสนฺเนน
 ภาสติ वा กโรติ वा
 ตโต นํ สุขมเนวติ
 จายา व अनुपायिनी

(๒)

๓

แต่ไหนแต่ไรมาในโลกนี้

เวรไม่มีระงับด้วยการจองเวร

มีแต่ระงับด้วยการไม่จองเวร

นี้เป็นกฎที่ขอมรืบทอดมานานแล้ว

น หิ เวเรน เวรานิ

สมมุติธ กุทานิ

อเวเรน จ สมมุติ

เอส ธมโม สนนุตโน

(๕)

คนทั่วไปมักนึกไม่ถึงว่า ตนกำลังพินาศ

เพราะวิเวกที่มุ่งถึงกัน

ส่วนผู้รู้ความจริงเช่นนั้น

ย่อมไม่ทะเลาะกันอีกต่อไป

ป เร จ น วิชานนฺติ

มยเมตถ ยมามเส

เย จ ตตถ วิชานนฺติ

ตโต สมฺมุนฺติ เมรคา

(๖)

๕

พวกเธออย่ามัวประมาท

อย่ามัวเอาแต่สนุกยินดีในกามคุณอยู่เลย

ผู้ไม่ประมาท เฟ่งพินิจอยู่

จึงจะบรรลุถึงความสุขอันไพศาลได้

มา ปมาทมนุญฺญเชถ

มา กามรตีสนฺถว

อปฺปมตฺโต หิ ฉายนฺโต

ปปฺโปติ วิปลํ สุขํ

(๒๗)

๖

ยศย่อมเจริญแก่ผู้ขยัน

มีสติ มีกิจการสะอาด

ทำงานด้วยความรอบคอบระมัดระวัง

เป็นอยู่โดยชอบธรรม ไม่ประมาท

อุฏฐานโต สติมโต

สุจิตมมสุส นิสมมการิโน

สญญตสฺส จ ธมฺมชีวิโน

อปฺปมตฺตสฺส ยโสภิวฑฺฒิ

(๒๔)

๗

มารดาทำให้ไม่ได้

บิดาทำให้ไม่ได้

ญาติพี่น้องก็ทำให้ไม่ได้

แต่จิตของตนที่ฝึกฝนไว้ชอบ ย่อมทำสิ่งนั้นให้ได้

และทำให้ได้อย่างประเสริฐด้วย

น ตั มาตา ปิตา กยิรา

อญเณ วาปิจ ฌาตกา

สมุมาปณิหิตัง จิตตัม

เสยฺยโส นํ ตโต กร

(๔๓)

๘

ชาวนา ไช้เข้านา

ช่างศร ตัดลูกศร

ช่างไม้ ตัดไม้

คนดี ฝึกตัวเอง

อุทกํ หิ นยฺนติ เนตฺติกา

อุสุการา นมยฺนติ เตชนํ

ทารุํ นมยฺนติ ตจฺจนกา

อดฺตานํ ทมยฺนติ สุพฺพตา

(๔๕)

๕

วajasūyat

ของผู้นั้นไม่ได้ตามพูด

ย่อมไม่มีประโยชน์อะไร

ดุดอกไม้สีสวยแต่ไร้กลิ่น

ยถาปี รุจิรํ ปุปผํ

วณฺณวนฺติ อคนฺธกํ

เอวํ สุภาสิตา วาจา

อผลา โหติ อกุพฺพโต

(๕๑)

๑๐

กรรมใดทำแล้ว ไม่เดือดร้อนภายหลัง
ทั้งผู้กระทำก็เบิกบานสำราญใจ
ได้เสวยผลของการกระทำ
กรรมนั้นดี

ตณฺจ กมฺมํ กตํ สาธุ
ยํ กตฺวา นานุตปฺปติ
ยสฺส ปตฺติโต สุขโม
วิปากํ ปฏฺิเสวติ

(๖๘)

๑๑

ตลอดระยะเวลาที่บาปยังไม่ให้ผล
คนพาลสำคัญบาปหวนปานน้ำผึ้ง
เมื่อใดบาปให้ผล
เมื่อนั้นเขาย่อมได้รับทุกข์

มธฺวา มนฺณตี พาลो
ยาว ปาปํ น ปจฺจติ
ยथा จ ปจฺจตี ปาปํ
อถ พาลो ทุกฺขํ นิคฺคจฺจติ

(๖๙)

๑๒

ไม่พึงใส่ใจกับคำเยาะเย้ยเปรียบเปรยผู้อื่น
และเรื่องที่เขาทำแล้ว หรือยังไม่ได้ทำ
ควรใส่ใจเฉพาะสิ่งที่ตนทำ
หรือยังไม่ได้ทำเท่านั้น

น ปเรส วิโลมานิ

น ปเรส กตากตัม

อดตนา ว อเวกเขยฺย

กตานิ อกตานิ จ

(๕๐)

ภาคผนวก ๓

ธรรมวินี้นำสู่การมีชีวิตที่สงบสุขสมบูรณ์

๑

หลักแห่งความสำเร็จ (อิทธิบาท) ๔ ประการ

๑. **มีใจรัก** คือมีความพอใจในสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ตนทำ
๒. **พากเพียรทำ** คือพยายามทำหน้าที่การงาน จนกว่าจะสำเร็จ
๓. **เอาใจฝักใฝ่** คือใช้ความคิดในเรื่องนั้นเสมอๆ ทำงานนั้นอย่างอุทิศ
๔. **ใช้ปัญญาสอบสวน** คือใช้ปัญญาพิจารณาตรวจตราเหตุผล ในงานที่ตนทำ

เมื่อบุคคลปฏิบัติตามคุณธรรมทั้ง ๔ ประการข้างต้น เขาย่อมจะทำงานประสบผลสำเร็จ ไม่ว่าจะเป็นเล็ก หรือใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นทางโลก หรือทางธรรม เพราะฉะนั้น คุณธรรมทั้ง ๔ ประการนี้จึงเรียกว่า หลักแห่งความสำเร็จ

๔ ประการ

๑. **มีศรัทธาสัมกัน** คือมีความคิด ความเชื่อ หรือหลักการและความสนใจเหมือนกัน
๒. **มีศีลสัมกัน** คือมีความประพฤติ ศีลธรรมจรรยา มารยาทสอดคล้องกัน เข้ากันได้
๓. **มีน้ำใจสัมกัน** คือมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความโอบอ้อมอารี ความเสียสละ เข้ากันได้ และพร้อมที่จะช่วยเหลือกัน
๔. **มีปัญญาสัมกัน** คือมีความเข้าใจกันและกัน พร้อมจะรับฟังปัญหาของกัน อย่างน้อยก็พูดกันรู้เรื่อง

คุณธรรมทั้งสี่ข้างต้น เป็นรากฐานอันมั่นคง ที่จะครองชีวิตคู่ยืนยาว ให้ประสบความสำเร็จและความสุขในชีวิตคู่ครองเรือน เพราะฉะนั้นจึงเรียกว่า คุณธรรมสำหรับคู่ชีวิตที่ดี

๑. ความสุขเกิดจากการมีทรัพย์
๒. ความสุขเกิดจากการใช้จ่ายทรัพย์
๓. ความสุขเกิดจากการไม่มีหนี้
๔. ความสุขเกิดจากความประพฤติไม่มีโทษ

บุคคลจะชื่อว่าประสบความสำเร็จในการครองเรือน เป็นคฤหัสถ์ที่ดี พึงพยายาม
เพื่อบรรลุถึงหลักความสุขของผู้ครองเรือน ๔ ประการนี้ให้ได้

องค์คุณทำให้เป็นผู้คงแก่เรียน ๕ ประการ

๑. ฟังมาก คือ เล่าเรียน สดับตรับฟัง รู้เห็น อ่าน และ สละสมความรู้ในด้านนั้น
ไว้มากมายกว้างขวาง
๒. จำได้ คือ จับสาระสำคัญได้ ทรงจำเรื่องราวหรือเนื้อหาได้อย่างแม่นยำ
๓. คล่องปาก คือ ท่องจนคล่องและแจ่มแจ้งเกี่ยวกับเรื่องนั้น ใครถามก็ตอบ
ชี้แจงได้
๔. เจนใจ คือ นึกคิดเรื่องราวจนเจนใจ นึกถึงครั้งใด ก็ปรากฏเนื้อความแจ่ม
กระจ่างชัดเจน
๕. ขบได้ด้วยทฤษฎี คือ รู้ข้อมูลอย่างครบถ้วน รู้เหตุผล ความเกี่ยวข้องสัมพันธ์
แห่งเนื้อหาและรายละเอียด ทั้งภายในเรื่องนั้นและที่เกี่ยวข้องกับเรื่องอื่นๆ
พูดอีกนัยหนึ่ง สามารถประยุกต์ความรู้นั้น สร้างทฤษฎีหรือแนวคิดใหม่ๆ
ได้ด้วย

อาศัยการฟังมาก จำได้ คล่องปาก เจนใจ และขบได้ด้วยทฤษฎี
บุคคลสามารถเป็นคนคงแก่เรียน และเชี่ยวชาญในทุกสาขาวิชาการ เพราะ
ฉะนั้น องค์คุณทั้ง ๕ ประการดังนี้ จึงเรียกว่า องค์คุณทำให้เป็นผู้คงแก่เรียน

๑. ความระลึกได้ (สติ)
๒. ความเพียรธรรม ความอดส่องสับคันธธรรม (ธรรมวิริยะ)
๓. ความเพียร (วิริยะ)
๔. ความอิมใจ (ปีติ)
๕. ความสงบใจ (ปัสสัทธิ)
๖. ความมจิตตั้งมั่น (สมาธิ)
๗. ความมีใจเป็นกลาง (อุเบกขา)

คุณธรรมทั้ง ๗ ประการนี้ เรียกว่า องค์ประกอบแห่งการตรัสรู้ เพราะเมื่อรวมกันเข้าแล้ว ย่อมเป็นมรรคาที่สมบุรณ์นำไปสู่การรู้แจ้งเห็นจริงได้

๖

คุณธรรมที่นำไปสู่ความเต็มเปี่ยม (บารมี) ๑๐ ประการ

๑. การให้ หรือการเสียสละ (ทาน)
๒. การรักษากายวาจาให้เรียบร้อย (ศีล)
๓. ความปลื้มกายปลื้มใจออกจากกาม (เนกขัมมะ)
๔. ความรอบรู้ (ปัญญา)
๕. ความเพียร (วิริยะ)
๖. ความอดทน (ขันติ)
๗. ความจริง หรือ ความจริงวาจา จริงใจ (สัจจะ)
๘. ความตั้งใจมั่น (อธิษฐาน)
๙. ความรักความปรารถนาดีต่อผู้อื่น (เมตตา)
๑๐. ความเที่ยงธรรม หรือ ความวางใจเป็นกลาง (อุเบกขา)

พระพุทธเจ้า เมื่อครั้งยังเป็นพระโพธิสัตว์ ทรงบำเพ็ญคุณธรรมทั้ง ๑๐ ประการนี้ ที่ละข้อ ๆ ตามลำดับ หลายชาติติดต่อกัน จนในที่สุดได้ตรัสรู้อนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ พวกเราชาวพุทธ พึงดำเนินตามพระยุคลบาทของพระพุทธองค์ โดยปฏิบัติตามคุณธรรมทั้ง ๑๐ ประการนี้ เพื่อจะได้ประสบความสำเร็จในชีวิต ทั้งทางวัตถุและทางจิตใจ

วัดสุทัศนเทพวราราม กรุงเทพฯ
Wat Suthat, Bangkok

วัดไชยวัฒนาราม จ.พระนครศรีอยุธยา
Wat Chaiwatthanaram, Ayutthaya

Buddhist Questions and Answers
Book III

National Identity Board
B.E. 2544 (2001)

PREFACE

The Committee of National Identity is considered that Buddhism is an important cultural roof for Thai society. Buddhist teaching may be applied as guiding light for human beings to lead their lives righteously.

At present Thai people have more opportunity to meet with foreigners. They are also Thai people who travel abroad for study and work. They need to have right understanding about Thailand, particularly Buddhism as a national religion. Should question arises Thai people must be equipped with proper answers. The office of the National Identity Board recognised such need, has appointed a special sub-committee to screen the questions and produce a text on "**Buddhist Questions and Answers**" both in English and Thai.

This book is the third volume in this series, consists of 45 questions and answers with three appendixes.

The sub-committees who have worked on this book hope that this book will provide the right knowledge and understanding on Buddhism.

Special Sub-committee

"Buddhist Questions and Answers"

National Identity Board

B.E. 2544 (2001)

CONTENTS

Page

1. What is a brief outline of Buddhism ?	1
2. What are the various steps to get rid of suffering ?	3
3. What are the Four Noble Truths ?	5
4. Is it necessary for one confirm to any particular school to be able to call oneself a real Buddhist ?	7
5. Can one be a Buddhist and adhere to other religions at the same time ?	8
6. How does Buddhism contribute to politics ?	9
7. What is the Buddhist attitude towards psychology ?	11
8. How does Buddhism contribute to education ?	13
9. What is the Buddhist attitude towards economics ?	14
10. What are the Buddha's practical teachings concerning the qualifications required for a diplomat ?	16
11. What is the main scripture of Buddhism ?	17
12. What does Buddhism say about auspicious objects or blessing ?	18
13. Is Buddhism in conformity with various academic subjects ?	19
14. Is it appropriate to extend loving-kindness and compassion even to our enemies ?	20

15. How can we promote boundless thoughts of goodwill towards the whole world ?	21
16. How many Buddhist universities are there for monks and novices in Thailand ?	22
17. Buddhism teaches both self and non-self. How can we apply the meaning of the teaching ?	23
18. What is "self-reliance" in Buddhism ?	24
19. Does Buddhism accept devotion and worship as significant activities for Buddhists ?	25
20. How does Buddhism contribute to society ?	26
21. How many Buddhist holidays are there ?	28
22. What measure did the Buddha teach for the stability of Buddhism ?	30
23. When did Buddhism come to Thailand ?	31
24. Are there any Buddhist teachings about qualifications for government officials ?	32
25. If a man who knows nothing about Buddhism wants to study this religion, what should be a primary advice given to him ?	33
26. What is the Buddhist attitude towards the auspicious time ?	35
27. What does Buddhism say about superstition ?	36
28. What, if anything, does Buddhism have to say on the prevention of problems ?	37

29. Will being conciliatory and making concessions only give encouragement to wrongdoers ?	39
30. What does Buddhism say about the problem of violence ?	40
31. There is lot of conflict and confrontation in society at present. How can the Dhamma help us to deal with this effectively ?	42
32. What period did the morning and evening chanting begin ? What is the benefit ?	44
33. In the age of globalization the stronger tends to exploit the weaker. Is there any Dhamma to help prevent such exploitation ?	46
34. How many languages has the Tipitaka been translated into ?	47
35. Is there any teaching in Buddhism to help strengthen the mental stability of those facing economic stress ?	48
36. What is Buddhist attitude towards astrology ?	49
37. Buddhism forbids killing yet does not forbid meat-eating. Is there a contradiction ?	51
38. Buddhism teaches kamma (volitional action) and its results, emphasizing that one has one's own kamma whereas at the same time Adhithana (Resolution) is also taught. Is it not contradictory ? What is the explanation ?	52

39. What are the world protecting virtues ?	53
40. How does Buddhism promote world peace ?	55
41. In what scripts is the Pali Tipitaka written ?	57
42. In Buddhism are there any foods prohibited ? Do the prohibitions apply to monks, novices and laypeople alike and what are the reasons ?	58
43. What are the criteria for selecting a particular centre for the study and practice of the Dhamma ?	59
44. What is the difference between chanting and incantation ?	60
45. Why should we prostrate ourselves before an image of the Buddha or show respect to the national flag and picture of the King at important Thai ceremonies ?	61

APPENDIX I	62
-------------------	----

World Scholars' Words in Praise of Buddhism	
--	--

APPENDIX II	67
--------------------	----

Some Sayings of the Buddha	
-----------------------------------	--

APPENDIX III	79
---------------------	----

Buddha's Ways for a Peaceful Life	
--	--

วัดพระศรีสรรเพชญ์ จ.อยุธยา
Wat Phra Si Sanphet, Ayutthaya

วัดศาลาลอย จ.นครราชสีมา
Wat Salaloi, Nakhon Ratchasima

1

What is a brief outline of Buddhism ?

Buddhism can be briefly explained in many different but harmonious ways as follows:

1. The main principles of Buddhism are:

- (1) To avoid all bad
- (2) To fulfil good
- (3) To purify one's own mind

2. The Four Virtues which should be held as mental pillars in Buddhism are wisdom, honesty, generosity and peace. These are known as **Adhiṭṭhāna-dhamma**.

3. Buddhism lays stress on reasoning instead of dogma or a system of belief to be accepted as true without question.

4. Triple education in Buddhism accompanied by practice is morality, concentration and wisdom. The Buddha said morality supports concentration, concentration supports wisdom, wisdom supports mind to be released from defilement.

5. People in general at least should be endowed with honesty, self-training, endurance and generosity.

6. One who is endowed with good knowledge and conduct is superior among divine and human beings.

7. Three kinds of benefit to be achieved through appropriate practice are:

- (1) The immediate benefit (economic and social)
- (2) The future benefit (ethic and spiritual)
- (3) The absolute or supreme benefit (release from

defilement and suffering)

8. Buddhism teaches appropriate practice to people from all walks of life, people in the street, merchants, government officials, rulers and monks, etc.

9. The main teaching of Buddhism is the Four Noble Truths:

- (1) Suffering
- (2) The cause of suffering
- (3) The cessation of suffering
- (4) The way leading to the cessation of suffering

Sometimes the Buddha summarised them into two: suffering and the cessation of suffering.

10. In other content the Buddha explained the cause of suffering as ignorance (not knowing the Four Noble Truths) and craving to become this and that (craving for existence).

2 What are the various steps of getting rid of suffering ?

The Buddha showed us the path to get rid of suffering in the First Sermon more than 2,500 years ago, starting with the following process:

1. Knowing the truth (**Sacca-ñāṇa**)
 - (1) to know what suffering is
 - (2) to know what the cause of suffering is
 - (3) to know what the cessation of suffering is
 - (4) to know what the way leading to the cessation of suffering is
2. Knowing duty of what should be done (**Kicca-ñāṇa**)
 - (1) to know that suffering is to be known
 - (2) to know that its cause is to be abandoned
 - (3) to know that its cessation is to be realized
 - (4) to know that the way leading to its cessation is to be put into practice
3. Knowing that the duty has been done (**Kata-ñāṇa**)
 - (1) to know that suffering has been known
 - (2) to know that its cause has been abandoned
 - (3) to know that its cessation has been realized
 - (4) to know that the way leading to cessation has been put into practice

Broadly speaking, the Buddha taught how to tackle various problems of individuals, society, country and world at large.

The ways and means to tackle these problems may be summarised in the Middle Way between the two extremes: sensual indulgence on the one end and self-mortification on the other. This principle of the Middle Way can be applied to solve all problems.

3

What are the Four Noble Truths ?

The doctrine of the Four Noble Truths hold special importance in the study of Buddhism as it is the essence of the teaching given by the Buddha at the First Sermon. The Four Noble Truths are the culmination of the Buddha's search to end suffering. They are:

1. Suffering (**Dukkha**)
2. The cause of suffering (**Samudaya**)
3. The cessation of suffering or extinction of craving (**Nirodha**)
4. The way leading to the cessation of suffering or the Noble Eightfold Path (**Magga**)
 - (1) Right View or **Sammādit̐thi**
 - (2) Right Motive or **Sammāsaṅkappa**
 - (3) Right Speech or **Sammāvācā**
 - (4) Right Action or **Sammākammanta**
 - (5) Right Means of livelihood or **Sammāājīva**
 - (6) Right Effort or **Sammāvāyāma**
 - (7) Right Mindfulness or **Sammāsati**
 - (8) Right Concentration or **Sammāsamādhi**

Briefly speaking, the Noble Eightfold Path can be summarised into wisdom or **Paññā**, morality or **Sīla**, and concentration or **Samādhi**.

The Buddha may be compared to a good physician who pointed out suffering as a symptom of illness of humankind, craving as its cause, extinction of craving as its cure and the way leading to the cessation of suffering as its treatment.

The Four Noble Truths, therefore, may be seen as a complete explanation of human suffering and its end, which is valid at all time and place.

4 Must one confirm to any particular school, to be able to call oneself a real Buddhist ?

Not necessary. According to Buddhism a Buddhist is one who takes the Triple Gem: the **Buddha**, the **Dhamma**, and the **Saṅgha**, as his or her refuge. Buddhists should promote mutual understanding and unity not only among themselves but also among all human beings.

The main teachings are the same. The difference lies mostly on some points of view and rituals.

5 Can one be a Buddhist and adhere to other religions at the same time ?

Strictly speaking, one would have to say no, for Buddhism is Atheistic (having no God) while most other religions are Theistic (with God as of prayer).

Theistic religions put a divine being or beings at centre, while Buddhism regards good knowledge and conduct (**Vijjā-carāṇa**) or good knowledge and release from defilement and suffering (**Vijjā-vimutti**) as its core.

6

How does Buddhism contribute to politics ?

Generally, Buddhism teaches spiritual development in order to be free from defilement and suffering. Although Buddhism does not play a role on political issues, it offers some ideas for the benefit and prosperity of the people and country as follows:

1. In one discourse the Buddha instructed a ruling brahmin to do away with criminal actions by means of economic development, by:

- (1) Helping farmers by providing them with seeds for planting
- (2) Helping businessmen by means of investment promotion
- (3) Promoting diligent and honest government officials by providing them with food rations and better wages

This is a positive way of community development.

(Kutadanta-sutta)

2. In Thailand the well-known Buddhist teaching for the ruler is the Tenfold Code of the King.

- (1) Generosity (**Dāna**)
- (2) Morality (**Sīla**)
- (3) Offering help for public advantages (**Pariccāga**)
- (4) Righteousness (**Ājjāva**)

- (5) Tenderness (**Maddava**)
- (6) Effort (**Tapa**)
- (7) Non-anger (**Akkodha**)
- (8) Non-violence (**Avihimsā**)
- (9) Patience (**Khanti**)
- (10) Doing no wrong against rules and traditions
(**Avirodhana**)

(Jātaka)

3. In another discourse the universal monarch is mentioned as one who has to maintain righteousness, to appropriately protect the people from all walks of life under him, to look after their economic prosperity and to approach virtuous monks, enquiring about merit, demerit and other ethical as well as spiritual problems for the benefit, happiness and prosperity of all concerned.

(Cakkavatti-sutta)

7

What is the Buddhist attitude towards psychology ?

Buddhism emphasizes the importance of mind and mental training as it is beginning of everything. The Buddha once said that mind leads all Dhamma, the well-established mind uplifts one to a wholesome place. It is more beneficial than parents or relatives. When a thief meets with another thief, or people with unwholesome past meet, one can only expect disaster and suffering. So likewise, a mind wrongly established, leads a person to further downfall.

The Buddha proposed the method of mental training known as **Samatha bhāvanā** and wisdom training method known as **Vispassanā bhāvanā**. The former helps to calm and stabilise the mind in goodness and happiness while the latter prompts one to gain wisdom in order to understand reality and understand the three characteristics (**Tilakkhaṇa**) resulting in final liberation from mental suffering. In conclusion, it is seen as holistic mental development; mental potentiality which is the calm and well-established mind; mental quality which is the goodness of the mind; mental health which is the happiness and wisdom which is the realization and understanding in the reality of Dhamma.

Buddhism proposes establishing a wholesome mind filled with wisdom and goodness beneficial to both physical and mental well being of a person. The four requirements to bring about such wholesome mental balance are:

1. Being aware not to allow the underneath unwholesome Dhamma to arise
2. Being conscious to eliminate the unwholesome Dhamma already arisen
3. Being mindful to bring out the wholesome Dhamma not yet arisen
4. Being on guard to nurture the wholesome Dhamma already existing for further development

Buddhism emphasizes that every act begins from mental formations. Whatever volition occurs in the mind leads to physical and verbal action. Mental development that is wholesome volition leads to wholesome physical and verbal action.

How does Buddhism contribute to education ?

Buddhism is the religion that teaches a person self-training in body, speech and mind. It aims at self-development: not to do any evil, to cultivate good and to purify the mind. The principle of self-development is the threefold training, these are training in morality, mentality and wisdom.

In Buddhism, everyone could learn and be trained. Learning is acquired from parents and teachers, who are the good company and also from other social environment (**Paratoghosa**). Complete learning must integrate to the right way of thinking or analytical reflection (**Yonisomanasikāra**).

Education in a Buddhist perspective emphasizes wisdom development to be acquired through thinking, listening and mental training. The well-educated person should be endowed with morality.

The ultimate goal education is to gain good knowledge and good conduct which lead to freedom or the cessation of suffering.

9

What is the Buddhist attitude towards economics ?

The word economics generally means: (1) science of the production, distribution and consumption of goods, service, and wealth; (2) condition of the country as to material prosperity.

Buddhism lays stress on economic prosperity for lay followers, teaching them to be active in earning, to protect or save what has been earned, to be associated with good companions and to live a moderate life. This leads to immediate economic and social benefits.

Even in politics, Buddhism teaches the administrators not to overlook economic concerns but to try to help people from all walks of life at least to meet the standard of well being. (Please refer to question no.6)

(Kutadanta-sutta, Dighanikāya Vol.1)

From the Buddhist point of view economics can be classified into lower or worldly and higher or spiritual levels.

In the lower or worldly level one should try to achieve economic prosperity as mentioned in the earlier paragraph, to save what has been earned and in the higher or spiritual level one should master one's own craving.

To maintain immediate profit and nurture it into the future as well, Buddhism adds further ethical advice for the followers to be with righteous faith, morality, generosity, and wisdom.

In a higher level Buddhism points out that even a millionaire, if he has no control of his craving will still remain poor for he has to struggle. The Four Noble Truths as a higher form of economics, that is, to do away with unlimited craving and be spiritual millionaire.

10

What are the Buddha's practical teachings concerning the qualifications recommended required for a diplomat ?

The following are the eight qualifications recommended for a diplomat according to the Buddha's teaching:

1. Being a good listener
2. Being able to make other listen
3. Being able to learn
4. Being able to remember
5. Being able to understand
6. Being able to make others understand
7. Being equipped with wisdom in discerning between useful and non-useful
8. Never induce a quarrel

11 What is the main scripture of Buddhism ?

The main scripture of Buddhism is called **Traipidok** (ไตรปิฎก) in Thai, **Tepitaka** (เตปิฎก) or **Tipitaka** (ติปิฎก) in Pali and **Tripitaka** (तृपिपुठक) in Sanskrit. It means The Triple Scripture, which, can be described as follows:

1. **Vinaya-pitaka**: The Book of Discipline, dealing with disciplinary rules for monks and nuns.

2. **Sutta-pitaka**: The Book of Discourses, dealing with doctrinal teaching, covering conventional as well as absolute truths. In **Sutta-pitaka**, time place, person, and events concerned are mainly mentioned.

3. **Abhidhamma-pitaka**: The Book of higher philosophy dealing solely with absolute truth.

In brief, the Buddha's words can be summarised into **Dhamma** (the Norm or Doctrine) and **Vinaya** (Discipline) as the Buddha instructed before His final departure,

"Dhamma and Discipline taught and enjoined by me shall be your teacher when I am gone."

12 What does Buddhism say about auspicious objects or blessing ?

While most people believe in auspicious objects or blessing, the Buddha puts stress on inner forms thereof and persuades the people to act properly and righteously instead. However, if any material objects can remind them of their commitment to refrain from evil and to do good, such as a national flag or the Buddha's image or statue, these material objects are of social and spiritual value to be saluted. The following are some excerpts from **Maṅgala-sutta**, The Buddhist discourse dealing with **Maṅgala** or auspiciousness or blessing:

1. Much learning, ability in arts or science, well-trained discipline and pleasant speech, this is the highest blessing.

2. Taking care of mother and father, the cherishing of child and wife, and the orderly ability in work, leaving nothing undone, this is the highest blessing.

3. Generosity, righteous conduct, the helping of relatives and blameless deed, this is the highest blessing.

4. The ceasing and abstaining from evil, restraint from intoxicants careful observance in everything concerned, this is the highest blessing.

13 Is Buddhism in conformity with various academic subjects ?

Each subject has its own particular constituents, objectives and other details. In comparing other subjects to Buddhism we can take only some common points agreeable of contributing some ideas to one another. Buddhism has its interdisciplinary as well as integrated academic constituents, that is, it has theory, processes, investigation, experimentation, and application. While most academic subjects lay stress on worldly interest, Buddhism recognizes the importance of worldly benefit and happiness including ethical and higher spiritual development, that is being free from defilement and suffering.

14 Is it appropriate to extend loving-kindness and compassion even to our enemies ?

Buddhism teaches the arts of happy and peaceful living by means of the Four Divine States of Mind:

1. Loving-kindness which is opposite to ill-will
2. Compassion which is opposite to violence
3. Sympathetic Joy which is opposite to jealousy
4. Equanimity which is opposite to partiality or prejudice

Buddhists are taught to train themselves to turn even enemies into friends. An analogy says that we cannot clean something dirty with dirty material. The following are the Buddha's word:

*Conquer anger with non-anger;
Conquer bad with good;
Conquer avarice with generosity and
Conquer a lie with truth.*

15 How can we promote boundless thoughts of goodwill towards the whole world ?

The following is the Buddha's teaching which promotes the boundless thought of goodwill towards the whole world:

"Let one develop the boundless thought of goodwill towards the whole world. Above, below, and across, goodwill is not hampered, free from ill-feeling and from enmity.

Standing, walking , sitting, or lying down, as long as one is without drowsiness, let one establish such mindfulness of goodwill, which is called the Sublime (mental) Abode."

(Extracted from the **Mettā-sutta**, the Discourse dealing with Goodwill or Loving-kindness.)

How many Buddhist universities are there for monks and novices in Thailand ?

There are two Buddhist universities for monks and novices in Thailand:

1. **Mahāmakut** Buddhist University established in honour of H.M.King Mongkut, the fourth king of the Chakri dynasty, situated in Bovornnives Monastery, Bangkok.
2. **Mahāchulalongkorn** Buddhist University established in honour of H.M.King Chulalongkorn, the fifth king of Chakri dynasty, situated in Wat Mahadhatu Yuvarajrangsrit Monastery, Bangkok.

These two Buddhist universities for monks and novices have many campuses situated both in Bangkok and in various provinces of Thailand. Their main purposes are to provide young monks and novices Buddhist knowledge and other academic subjects, which will be helpful in practising and spreading Buddhism both in Thailand and abroad.

17 **Buddhism teaches both self and non-self.**
How can we apply the meaning of the teaching ?

There are two levels of truth, that is to say, the worldly or conventional truth and the spiritual or absolute truth. The Buddha used the word “self” in worldly speech and acknowledged its usefulness, but he denied its applicability to anything from the view of absolute truth. Buddhists are therefore taught to accept what the people assume and understand, but not to attach strictly to it without proper consideration, that is to accept “self” conventionally, but not absolutely.

In Buddhism self-reliance is stressed as a significant tenet. The following are the Buddha's words in **Dhammapada**, a part of the **Tipiṭaka**:

1. *"Self indeed is the refuge of self. Self indeed is the leading way of life. Therefore control yourself as a merchant controls a horse of noble breed."*
2. *"Self indeed is the refuge of self. Who else could be the refuge? Having trained one's self well, one obtains the refuge which is difficult to be obtained."*
3. *"Monk! Warn yourself by yourself. Examine yourself by yourself. Being self-guarded and mindful you will live happily."*

It is noteworthy that in Buddhist teaching the same person should be a prosecutor or a complainant and an accused or a judge at the same time.

Moreover, in the **Āṅguttaranikāya**, a part of the **Tipiṭaka**, it was recorded that once the Buddha told His lay disciple, Anathapindika, the householder, that if anyone wants wealth, happiness and so on, he should not merely want or pray because if anyone can get something by only wanting or praying one would lack nothing. Therefore, to satisfy one's wish, one must learn to choose an appropriate means to work for the expected result.

19 Does Buddhism accept devotion and worship as significant activities for Buddhists ?

Yes, but Buddhism rather lays stress on rational devotion and worship by means of putting doctrinal tenets into practise than emotional devotion and material worship. However, as devotional and material worship can be easily practised, it has been seen more prevalently.

20

How does Buddhism contribute to society ?

Directly speaking, the main objectives when the Buddha instructed his first group of sixty noble disciples to go out separately to proclaim Buddhism are the benefit and happiness of many people and helping the world. Sometimes material benefit and happiness are not adequate for mankind. In such a case Buddhism can directly help them to fulfill accomplish with moral and mental benefit and happiness.

(4/43/39)

Another teaching of the Buddha is that a good man who has been born to a family brings advantage, benefit and happiness to many people such as parents, children and wife, servants, friends, etc.

(4/43/39)

With regard to helping society and the world the Buddha taught that a wise man does not think to do any harm to himself, to other, to both himself and others. While thinking he thinks of benefit to himself, to others, to both himself and others and to the whole world.

(21/18/243)

A fourfold virtues extended to people as social welfare taught by the Buddha is as follows:-

1. Generosity
2. Kind speech
3. Benevolence
4. Adaptability (to be able to approach people from all walks of life appropriately)

A fivefold moral code which the Buddha taught lay people to put into practice, being of great help to practitioners themselves and to society, is as follows:

1. To avoid killing
2. To avoid stealing
3. To avoid sexual misconduct
4. To avoid telling a lie
5. To avoid intoxicants

Coming in pairs with this moral code are the fivefold virtues as follow:

1. Loving-kindness and compassion
2. Right means of livelihood
3. Sexual restraint
4. Honesty
5. Carefulness.

Briefly speaking there are two kinds of Buddhist holidays: regular and special.

Regular Buddhist holidays

There are four holidays a month. They are observed on the eighth and fifteenth days of the waxing and waning moon. Buddhist holidays follow lunar calendar.

Special Buddhist holidays

1. **Māghapūjā Day** generally falls on the full moon day of the third month (February). It is observed to commemorate the assembly of the 1,250 noble disciple monks in the month of **Māgha** month. On that day the Buddha delivered **Ovādapāṭimokkha** or the main teaching about Buddhist disciplinary tenets to those monks.
2. **Visākhapūjā Day** generally falls on full moon day of the sixth month (May). In Thailand it is observed to commemorate the three major events of the Buddha's life: Birth, Enlightenment, and **Parinibbāna** (passing away) which took place on the same day and month but of different years in the Buddha's life (the 1st, 35th, and 80th years respectively).

3. **Āsāḷhapūjā Day** generally falls on the full moon day of the eighth month (July). It is observed to commemorate the First Sermon of the Buddha, which took place two months after of His Enlightenment.

Besides, Rains Retreat Beginning Day and Rains Retreat Ending Day are observed as merit making days.

The special Buddhist holidays which are declared as official holidays by Thai Government are:

1. *Māghapūjā Day*
2. *Visākhapūjā Day*
3. *Āsāḷhapūjā Day*
4. *Rains Retreat Beginning Day.*

22 What measure did the Buddha teach for the stability of Buddhism ?

There are many measures taught by the Buddha to establish the stability of Buddhism. Two groups thereof, for instance, will be mentioned here:

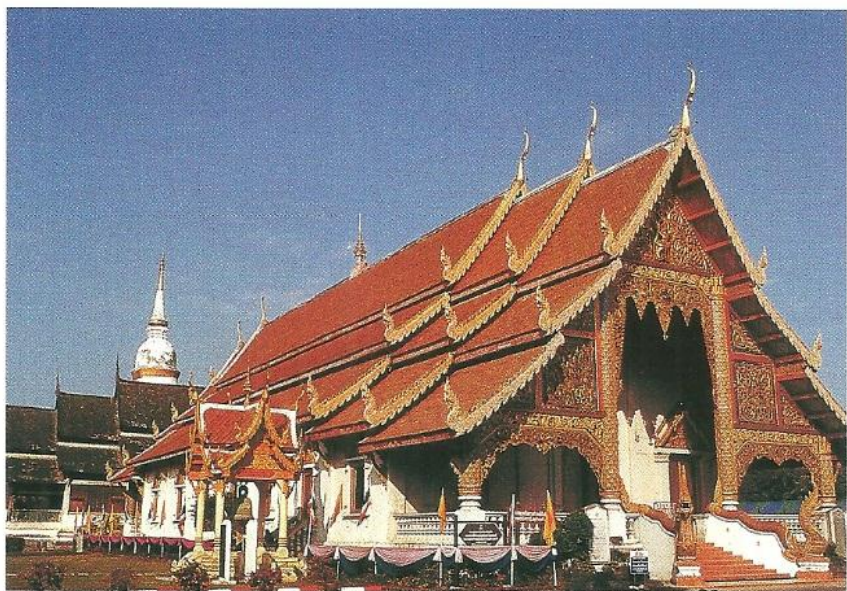
Group one

1. Listening
2. Learning
3. Memorising
4. Considering
5. Putting into practice

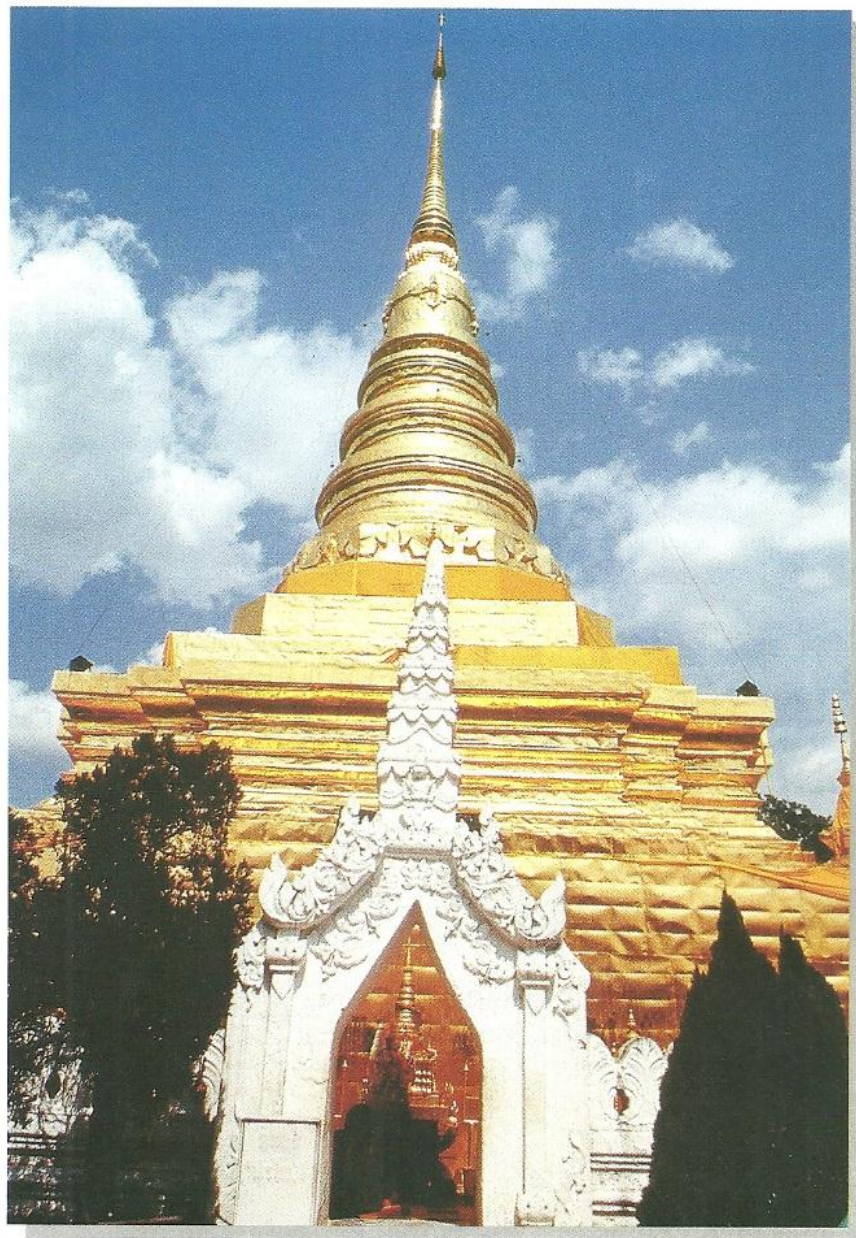
Group two

1. Learning
2. Telling
3. Teaching
4. Learning by heart or Memorising
5. Considering.

(Gradual Sayings, The Book of the Fives)

วัดพระสิงห์วรวิหาร จ.เชียงใหม่
Wat Phra Sing, Chiangmai

พระธาตุแช่แห้ง จ.น่าน
Phra That Chae Haeng, Nan

According to Thai tradition and chronology Buddhism came to Thailand in four successive periods as follows:

1. The Buddhist missionary monks, Ven.Sona and Uttara sent by Emperor Asoka of India came to spread **Theravāda** Buddhism in Suvannabhumi which covered the central part of Thailand about the year 236 of the Buddhist Era (B.E.).
2. **Mahāyāna** Buddhism came through the Kingdom of Sri Vijaya which partially covered the southern part of Thailand about 1,300 B.E.
3. **Theravāda** Buddhism came to northern Thailand from Burma (Myanmar) about 1,600 B.E.
4. **Theravāda** Buddhism came to the southern part of Thailand from Ceylon (Sri Lanka) about 1,800 B.E. when King Ramkhamhaeng of the Sukhothai Kingdom invited the learned monks to help establish Buddhism in the northern part of Thailand.

(to convert Buddhist Era into common era is to subtract from the Buddhist Era by 543, for example, 2539 Buddhist Era - 543 is 1996 common era.)

Are there any Buddhist teachings about qualifications for government officials ?

Generally government officials should have ethical standards such as honesty, etc. In the **Vidhurajātaka** many qualifications for government officials have mentioned, some of which are as follows:

1. Not to speak over limit, not to be silent all the time. When the time comes, utter moderate, unscattering words.
2. Being wise, being learned, clever in job management, knowing time, knowing occasion.
3. Energetic in work, careful, considerate, organising one's own job well.

(Khu.Ja. 28/966-9/138-9)

25 If a man who knows nothing about Buddhism wants to study this religion, what should be a primary advice given to him ?

He should be advised that Buddhism is a religion of reasoning and practice for freedom from defilement and suffering. Let him be free to agree or disagree with the following principles:

1. One should refrain from all evil, do good and purify his or her own mind.
2. In order to get rid of suffering, one should know the true nature of suffering, its cause, its cessation, and the way leading to its cessation.
3. One should practice discipline, should tranquilise one's own mind and should develop the wisdom or insight with regard to impermanence, instability and non-self in order to be free from attachment.
4. One should try to minimise his or her own defilement: greed, hatred, and delusion. Human beings in general think they are free, not slaves, but in fact are enslaved by their own defilement, greed, hatred, and delusion.
5. Human beings can achieve what they want through their own effort and actions. They should be advised to help themselves, not to rely on prayer. This is the same as when one wants to cross to the other bank of the river; he should

not pray for the other shore to come to him but should find a boat or other proper vehicle to reach it.

6. The Buddha is one who discovers the truth and points out the way to achieve real happiness which everyone should put into practice. The Buddha can only show the way.
7. Buddhism is not a dogmatic religion which puts the system of beliefs forward to be accepted as true without any question or reasoning.
8. The Buddha said those who want to worship Him should put His teaching into practice. That will be a better way of worship rather than saluting Him or presenting Him with flowers or other material offering.

26 What is the Buddhist attitude towards the auspicious time ?

The Buddha said that whenever a person puts righteousness into practice, physically, verbally, and mentally, then that time whether morning, noon or evening will be auspicious for him. In brief, auspiciousness lies in wholesome intention expressed in action.

27 What does Buddhism say about superstition ?

The previous discourse dealing with auspicious things or blessings (**Maṅgala-sutta**) is the good answer of Buddhism about superstition as well, that is to say, the righteous and proper actions or practices are auspicious in themselves. Therefore there is no need to depend on any external auspicious thing.

What, if anything, does Buddhism have to say on the prevention of problems ?

Buddhism treats this by applying the four right efforts:

1. The effort to take care not to let bad or unseemly things or problems arise in the first place (**Samvarapadhāna**)
2. The effort to give up or eliminate bad or unseemly things or to eliminate problems which do arise (**Pahāna padhāna**)
3. The effort to bring about good and seemly things (**Bhāvanāpadhāna**)
4. The effort to sustain the good and seemly which is already there (**Anurakkhanāpadhāna**)

Buddhism teaches us to use our good sense to prevent problems from arising and to use our intelligence to foreclose such problems as arise. Further, with regard to problems affecting human relations, Buddhism teaches us to make friends by means of the four virtues: 1)generosity, 2)gentle speech, 3)mutual benefit, 4)ability to get along with others. This making of friends will help to keep disputes from arising.

This teaching shows that Buddhism does not favour solving problems after they arise but rather fosters care to see that they do not arise. Like it is better to take precautions to prevent a fire

from breaking out than to make an effort to put the fire out after it gets going.

Buddhism solves problems in the same manner as a trainer trains a horse, i.e. by indicating the ill effect of doing the wrong thing, the value of doing the right thing. But if using both these methods does not work, then force is required which means the withholding of further teaching leaving the person to be responsible for himself. For Buddhism this is the most serious penalty thing that could happen, tantamount to a death sentence.

29 Will being conciliatory and making concessions only give encouragement to wrongdoers ?

In solving problem, a variety of methods are needed. Making concessions is one that can help. Whichever is the method most appropriate to the problem should be applied. Buddhism advises carefully considering the causes and effects. This is called **Yonisomanasikāra**.

30 What does Buddhism say about the problem of violence ?

"Violence" may arise from a variety of causes, for example, frustration, envy, misunderstanding and social injustice. Buddhism does not support violence but does encourage the attenuation of anger, conciliation, and the quest for peace so that all sides can be happy without wasting time in getting even and seeking vengeance.

There are several virtues that help reduce violence, for example:

1. The lessening of personal pride so that where possible you can apply the principle that forgiveness brings peace to life and forgive.
2. Mind-training in the virtues called **Brahmavihāra Dhamma** i.e: loving-kindness or the will to cause happiness, compassion or sympathizing and wanting to help overcome troubles which is the opposite of being oppressive, rejoicing in another's success without envy, and equanimity or impartiality without undue interference. These together are called **Brahmavihāra Dhamma** which means the Dhamma of Mature or High-minded People.
3. Realizing the negative effect of quarreling or getting into trouble with someone else. You do this by keeping in mind

that when you get angry your own mind is the first to be incinerated. So if it can be avoided, we should not punish ourselves by looking for trouble and whipping up our emotions.

4. Viewing disputes and fights as meaningless, unworthy of cluttering and annoying our minds.
5. Giving thought to the saying that a single match may burn down a whole house or a whole village. Is it necessary to set our own hearts afire over quarrels and disputes? Nobody feels good about it, like throwing water or mud on one another. Both sides get wet or sullied.
6. Consenting to peace, this does not mean we are losers but rather that we are engendering physical and mental happiness as well as safety and comfort for ourselves.

31 There is lot of conflict and confrontation in society at present. How can the Dhamma help us to deal with this effectively ?

The Buddha gave us four Dhamma principles, called the **Adhiṭṭhāna-dhamma** or Dhamma to keep in mind, as follows:

1. Wisdom—the use of intelligence in considering cause and effect
2. Honesty—truth in speech, sincerity and honesty
3. Generosity—the ridding of one's mind of what is unworthy
4. Peace—stillness or peacefulness

If you have a conflict, apply more intelligence, aim more towards abatement, do not play games with the facts, always toe the line of honesty and especially adhere to the principle of peaceful solution. The conflict or confrontation will then be bound to diminish to a reasonable degree.

The Buddha expounded these four principles and others to a monk who, though he was devoting his life to the Buddha, did not know it was the Buddha himself preaching. But finally realizing it was indeed the Buddha, he apologized for not showing appropriate respect.

These four principles of Dhamma are not only useful in dealing with conflict and confrontation, but are useful when applied to daily life because they cause us to constantly check our state of mind and rid ourselves of what is not worthy.

32

What period did the morning and evening chanting begin? What is the benefit ?

There is no record about the historical development of the chanting. However, chanting for a certain period is mentioned both in Thailand and Sri Lanka. It is not exactly morning and evening chanting but chanting for certain official functions organized by the government. This morning and evening chanting also exists in other countries following the practice of Buddhism, e.g. China.

Our Buddhist ancestors might have foreseen the need to introduce chanting as a mental training. The chanting includes both teaching and reverential praise to the Triple Gem.

Morning and evening chanting brings the practitioner in oneness with Buddhism. The chanting provides many Dhamma teachings beneficial for mental training. The chanting may be in Pali, but its translation is readily available. Dedication of merit towards one's parents, teachers and sentient beings is another practice to train the mind to always be guided by Dhamma starting from the basic to a higher level i.e. **dāna** (giving), **sīla** (morality), **samādhi** (concentration) and **pañña** (wisdom) depending on each passage of chanting and mental training resulting therefrom.

When passages for chanting are taken directly from the **Tipitaka** it is an effective way to go over Buddhist teaching on a daily basis.

In brief, daily chanting in the morning and evening whether it is at temple or at home is our daily mental training to base ourselves in the foundation of purity and goodness a constant reminder to remain always with morality at various levels.

33

In the age of globalization the stronger tends to exploit the weaker. Is there any Dhamma to help prevent such exploitation ?

In any given period without Dhamma the stronger always exploits the weaker. Though exploitation may seemingly bring immediate benefit in fact it will cause more loss than gain. Buddhism propagates loving-kindness and compassion, sincerity and honesty including fear and shame for wrong doing. These qualities if promoted may be a mental foundation for people in general. It can help lessen exploitation among people. These mental uplifting qualities are to be cultivated to help one to be generous even if opportunity to exploit is available. This should be maintained by realizing that Dhamma giving is more valuable than material giving.

34 How many languages has the Tipitaka been translated into ?

The **Tipitaka** has been translated in part or in full into many languages such as Sinhalese, Thai, Burmese, Chinese, Japanese, English, French and German, etc.

35 Is there any teaching in Buddhism to help strengthen the mental stability of those facing economic stress ?

To be able to face any problem, mental stability is important, Buddhism proposes:

1. Identify and differentiate between the need and the want, answer to the need and lessen the want as the inherent nature of thing.
2. Examine and apply the three characteristics: impermanence, suffering and non-self.
3. Compare to other people who are in much worse situation.
4. Examine the eight worldly conditions, i.e., fortune, fame, praise, happiness and its loss in order to understand the true nature of the worldly things.
5. Learn to let go.
6. Take this economic recession as an opportunity to help those who suffer more than us and provide them with kind advice to ease them from suffering.

36

What is Buddhist attitude towards astrology ?

Buddhism propagates the main teaching on "Doing good and receiving good, doing evil receiving evil." It teaches that we can improve our lives by being diligent, helping good friends, serving, appropriate spending; Buddhism teaches us to perform only good acts which will be socially and individually beneficial, eliminate bad omens with goodness. The right time exists throughout the day if complimented by physical, verbal and mental virtues.

Astrology is a science related to stars and their movements. Some astrologers support the Buddhist theory of **kamma** by comparing astrology to a chart or map pointing to past collective good and bad actions of human being which will depict the future.

Buddhism teaches us to avoid evil, to do only good kamma and purify of the mind. This guideline provides assurance to every good act. One does not need to depend on astrology but Buddhism also reminds one of appropriate knowing of the cause, result, oneself, moderation, time, society and individuals.

With such context a person who follows Buddhist teaching may be interested in astrology as long as he is fully aware of the

basic Buddhist guideline as previously mentioned. Such a person is blessed with happiness and prosperity.

There is no need to contradict or deny astrology as long as a Buddhist follows closely to Buddhist guidelines for practice. Other science will be only complimentary to Buddhism.

37

Buddhism forbids killing yet does not forbid meat-eating. Is there a contradiction ?

To abstain from killing is to avoid harming others. At the same time one is to practice loving-kindness and compassion, that is, wishing others well and cultivating the idea to help others out of suffering.

Not forbidding meat-eating seems to be contradictory. But Buddhism wants to cater to the public so that it is practical for them. Those who cannot completely give up killing will be responsible for one's own acts. Buddhism does not exclude such people. To be a Buddhist simply means one takes refuge in the **Buddha, Dhamma** and **Saṅgha**. If one observes the five precepts and can practice the five corresponding Dhamma, it is a real mental upliftment. It is still better if one is able to practice meditation which finally leads to wisdom.

If one can abstain from meat-eating, that is good, but if not, there is allowable meat which does not involve direct killing for which one is personally responsible.

As regard to meat-eating the Buddha allowed pure meat, that is, when it is not suspected, heard or seen that it was killed particularly for one's own consumption.

Buddhism follows the middle way when it comes to the practice.

38

Buddhism teaches kamma (volitional action) and its results, emphasizing that one has one's own kamma whereas at the same time Adhiṭṭhāna (Resolution) is also taught. Is it not contradictory ? What is the explanation ?

If **Adhiṭṭhāna** is rightly understood, such a controversial question will not arise. By **Adhiṭṭhāna** is meant mental resolution, determination or will to do. Determined to perform wholesome deeds, whatsoever one undertakes is undertaken strenuously. On the other hand, **Adhiṭṭhāna** implies making careful aim as one's life-directing compass. Keeping in mind what are the purposes and the goal of doing good deeds, one embarks earnestly for the desired end. Just as a traveller sets the purpose beforehand where to go and why he is going, he is sure to get to the destination. In the same manner, to do good with clear purposes and towards the right end leads one to success.

Making a strong resolution to perform wholesome actions is one of the **Ten Pāramī** (the virtue leading to accomplishment). The Buddha set himself as an example of those who undertake their own tasks with great resolution. He, as the **Bodhisatta**, made a resolution to attain Buddhahood and finally became the Fully Enlightened One, who, out of his compassion to all taught the way to remove all human suffering and calamities.

39 What are the world protecting virtues ?

In Buddhism moral shame and moral fear are regarded as the world protecting virtues. One who is endowed with moral shame and avoids doing bad deeds is regarded as a self restrained man and such a one is rarely found in this world; as it is said in the **Dhammapada:**

"Rarely is found in this world anyone who is restrained by moral shame and wide-awake, as a thoroughbred horse avoids the whip."

One who is possessed of both moral shame and moral fear is considered as equal to divine being in this world, as affirmed by the Buddha in **Dhammapada:**

"Endowed with moral shame and moral fear, firmly established in the 'Bright Dhamma' (wholesome deeds), peaceful and good are those who, they say, are possessed of divine virtues."

Through moral shame and moral fear one is ever heedful and dares not committing any wrong whether secretly or in public. Should an individual, as a member of society, not do such immoral actions as killing or harming sentient beings, stealing, committing

sexual misconduct and so on, he is well protected against dangers and disasters, both physical and mental alike, and so is the world as a whole. Under the protection of moral shame and moral fear the world will live in harmony and peace.

40 How does Buddhism promote world peace ?

In Buddhism the word 'peace' (**santi**) and 'happiness' (**sukha**) are synonymous. In absence of peace, nobody can be happy and those who are unhappy cannot live in peace.

Peace can also be prescribed as freedom (**vimutti**). Though freedom, a man can live in peace and happiness. Freedom is roughly classified into three levels, namely,

1. Physical freedom or freedom in relation to the material world which covers freedom from lack of the four basic needs of life i.e. food, clothing, shelter and health-care
2. Social freedom representing freedom from oppression, persecution, violence, injustice, crimes etc., or, in positive terms, good and friendly relationships with others
3. Emotional or intellectual freedom referring to the state of mind unshaken by defilement and suffering through true knowledge of all things as they are

With this threefold freedom, peace and happiness can be obtained, within and without. That is, peace and happiness are first deeply rooted in the mind of an individual and then extended outside in society.

The Buddha teaches his followers to build peace and happiness within themselves first and then share the same with other fellow being. In other words, to achieve the world peace one must start with oneself and then work together with other people with loving-kindness, compassion, sympathetic joy and equanimity. Once peace and happiness have been built within one's own mind and extend to others, world peace is sure to happen.

41 In what scripts is the Pali Tipiṭaka written ?

Until the 5th century of the Buddhist Era, the Pali **Tipiṭaka** was handed down orally. It was then put into writing in Sri Lanka. It is believed that the Pali language through which the **Tipiṭaka** was transmitted developed out of Magadhi in the style of the Prakrit languages. As far as is known, the scripts used to record the **Tipiṭaka** were Brahmi, Karosthi and Devanagari. Subsequently, it was rendered in the vernacular script of the countries into which it was introduced. For example in Sri Lanka, Sinhalese is used, in Thailand, the Thai alphabet.

**42 In Buddhism are any foods prohibited ?
Do the prohibitions apply to monks,
novices and laypeople alike and what are
the reasons ?**

Buddhist monks sustain themselves by receiving alms in the form of food. They are in no position to choose their food. Whatever is offered is consumed. Thus, monks can be vegetarian or non-vegetarian. Nevertheless, there are ten kinds of flesh which are prohibited to monks like snake, elephant, tiger and human, etc. Even fish and meat which are not prohibited must be pure, that is not slaughtered expressly for the purpose of offering to monks and the monks must not have seen, heard or suspected that such is the case.

43

What are the criteria for selecting a particular centre for the study and practice of the Dhamma ?

The centre is not important. One should consider its objectives and principles. Any centre whose practice is geared to the three principles, to refrain from evil, do good and clarify the mind and any which teaches the Eightfold Path leading to the reduction of greed, anger and delusion and thus, step by step, to the development of virtue should be acceptable.

What is the difference between chanting and incantation ?

Incantation is a matter of superstition. People learn incantation in order to do harm to others or to ensure success for themselves by incorrect means. To do chanting means to recite the **suttas** or **parittas** in praise of the **Buddha**, the **Dhamma** and the **Saṅgha** and to obtain from them virtuous guideline for the conduct of our own lives. The reward of chanting is composure which fosters physical and mental health. Also, those who practice chanting parittas feel that they derive protection thereby.

45

Why should we prostrate ourselves before an image of the Buddha or show respect to the national flag and picture of the King at important Thai ceremonies ?

The Kingdom of Thailand comprises three principle institutions: the nation, the religion and the monarchy. These are symbolized in the Thai flag: red for the nation, white for religion and blue for the monarchy. Demonstrating respect at important ceremonies is a Thai way of showing pride in the nation, faith in Buddhism and loyalty to the King.

APPENDIX I

.....

World Scholars' Words in Praise of Buddhism

"Buddhism has done more for the advance of world civilization and true culture than any other influences in the chronicles of mankind."

H.g. Wells

Wells, Herbert George (1866-1946),
English novelist, journalist, science fiction pioneer and popular historian,
author of the **War of the World** (1898).

"The Buddha's moral code is the most perfect which the world has ever known."

Professor Max Muller

Max-Muller, Fiedrich (1823-1900),
German born—philologist in England, pioneer of oriental studies.

".....He gave expression to truths of everlasting value and advanced the ethics of not India alone but of humanity. Buddha was one of the greatest ethical men of genius ever bestowed upon the world."

Albert Schweitzer

Schweitzer, Albert (1875-1965),
French medical missionary, theologian and musician, winner of 1952
Nobel Peace Prize.

"Alone of all the great world religions, Buddhism made its way without persecution, censorship or inquisition. In all these respects its record is enormously superior to other religions, which made its way among people addicted to militarism."

Aldous Huxley

Huxley, Aldous (1894-1963),
English novelist, author of **Brave New World** (1932).

"As a student of comparative religions, I believe that Buddhism is the most perfect one the world has ever seen. The philosophy of the Buddha, the theory of evolution and the law of Kamma were far superior to any other creed."

Professor Carl Gustav Jung

Jung, Carl Gustav (1875-1961),
Swiss psycho-analyst, proposed existence of collective unconscious etc.

"Buddhism is a combination of both speculative and scientific philosophy. It advocates the scientific method and pursues that to a finality that may be called rationalistic. In it are to be found answers to such questions of interest as "What are mind and matter? Of them which is of greater importance? Is the Universe moving towards a goal ? What is man's position ? Is there living that is noble ?" It takes up where science cannot lead because of the limitations of the latter's instruments. Its conquests are those of the mind."

Bertrand Russell

Russell, Bertrand 3rd Earl, (1872-1970),
English philosopher, writer and mathematician, advocate of nuclear disarmament, awarded Nobel Prize for Literature 1950.

"The religion of the future will be a cosmic religion. It should transcend a personal God and avoid dogmas and theology. Covering both the natural and the spiritual, it should be based on a religious sense arising from the experience of all things, natural and spiritual as a meaningful unity. Buddhism answers this description..... If there is any religion that could cope with modern scientific needs it would be Buddhism."

Albert Einstein

Einstein, Albert (1879-1955),

German physicist, propounded of theory of relativity.

"Buddha is the more complete human being. He is a historical personality and therefore easier for men to understand. Christ is at once a historical man and god, and therefore more difficult to comprehend."

Carl Jung

Jung, Carl Gustav (1875-1961),

Swiss psycho-analyst, proposed existence of collective unconscious etc.

"If we ask, for instance, whether the position of the electron remains the same, we must say 'no'; if we ask whether the electron's position changes with time, we must say 'no'; if we ask whether the electron is at rest, we must say 'no'; if we ask whether

it is in motion, we must say 'no'. The Buddha has given such answer when interrogated as to the conditions of a man's self after death; but they are not familiar answers for the tradition of 17th and 18th century science."

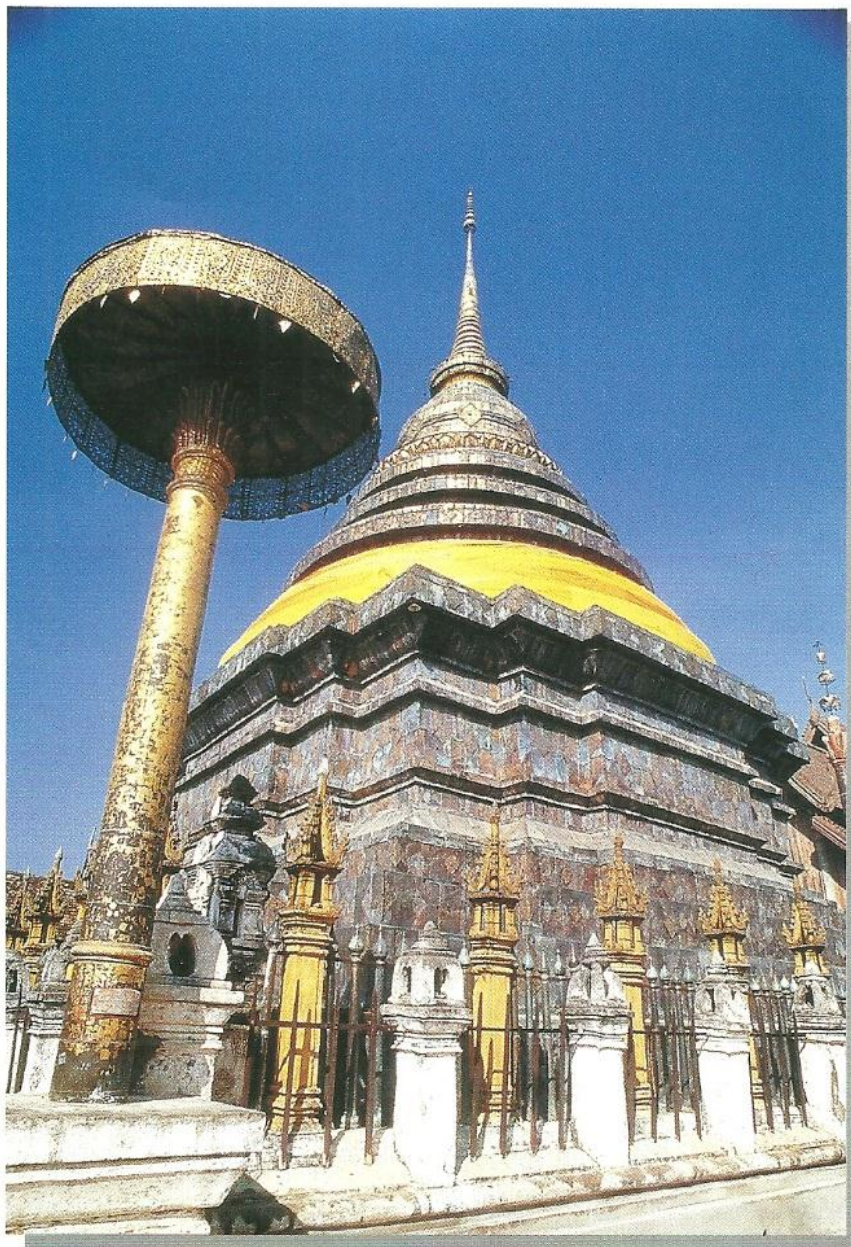
J. Robert Oppenheimer

Oppenheimer, John (1904-1967),
American physicist, played a leading part in the development of the atomic bomb.

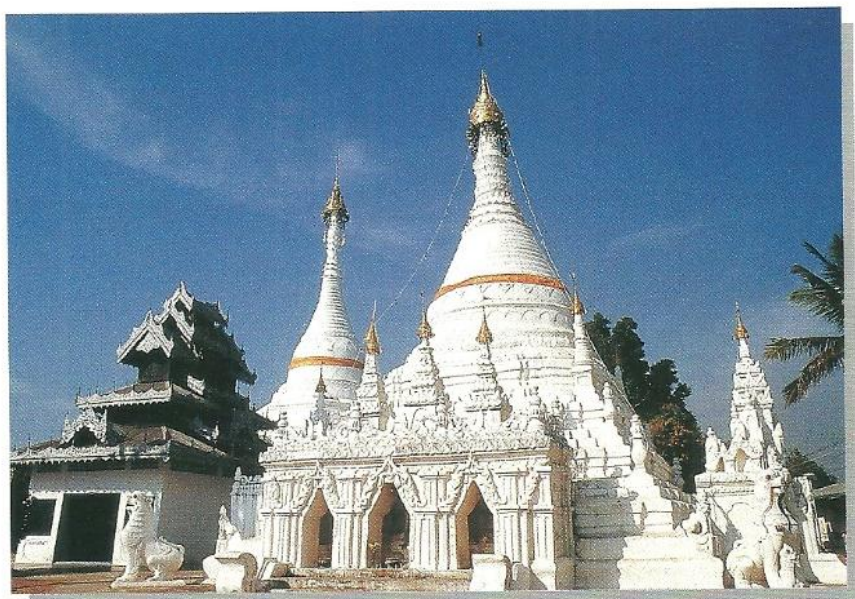
"If I am to take the results of my philosophy as the standard of truth, I should be obliged to concede to Buddhism the preeminence over the rest. In any case, it must be satisfaction to me to find my teaching in such close agreement must be all the more satisfactory because in my philosophizing. I have certainly not been under its influence."

Arthur Schopenhauer

Schopenhauer, Arthur (1788-1860),
German philosopher of deeply pessimistic views, wrote the **World as Will and Idea** (1818).

วัดพระธาตูลำปางหลวง จ.ลำปาง
Wat Phra That Lampang Luang, Lampang

วัดพระธาตุดอยกองมู จ.แม่ฮ่องสอน
Wat Phra That Doi Kong Mu, Mae Hong Son

APPENDIX II

.....

Some Sayings of the Buddha

1

Mind foreruns all mental conditions,
Mind is chief, mind-made are they;
If one speaks or acts with a wicked mind,
Then suffering follows him
Even as the wheel, the hoof of the ox.

(1)

2

Mind foreruns all mental conditions,
Mind is chief, mind-made are they;
If one speaks or acts with a pure mind,
Then happiness follows him
Even as the shadow that never leaves.

(2)

3

At any time in this world,
Hatred never ceases by hatred,
But through non-hatred it ceases.
This is an eternal law.

(5)

4

The common people know not
That in this quarrel they will perish,
But those who realize this truth
Have their quarrels calmed thereby.

(6)

5

Devote not yourselves to negligence;
Have no intimacy with sensuous delights.
The vigilant, meditative person
Attains sublime bliss.

(27)

6

Of him who is energetic, mindful,
Pure in deed, considerate, self-restrained,
Who lives the Dhamma and who is heedful,
Reputation steadily increases.

(24)

7

What neither mother, nor father,
Nor any other relative can do,
A well-directed mind does
And thereby elevates one.

(43)

8

Irrigators lead water;
Fletchers fashion shafts;
Carpenters bend wood;
The good tame themselves.

(45)

9

As a flower that is lovely
And colourful, but scentless,
Even so fruitless is the well-spoken word
Of one who follows it not.

(51)

10 Well done is that deed
Which, done, brings no regret;
The fruit whereof is received
With delight and satisfaction.

(68)

11

An evil deed seems sweet to the fool
So long as it does not bear fruit;
But when it ripens,
The fool comes to grief.

(69)

12 Pay not attention to the faults of others,
Things done or left undone by others.
Consider only what by oneself
Is done or left undone.

(50)

APPENDIX III

Buddha's Ways for a Peaceful Life

A

The Four Principles of Success (Iddhipāda):

1. Aspiration, to be keen to do something (**Chanda**)
2. Effort, doing with effort or applying oneself to a task with effort until success is attained (**Viriya**)
3. Attention, applying one's thought to the matter consistently and do the task devotedly (**Citta**)
4. Investigation, diligently applying wise reflection to examine cause and effect in what one is doing (**Vīmaṃsā**)

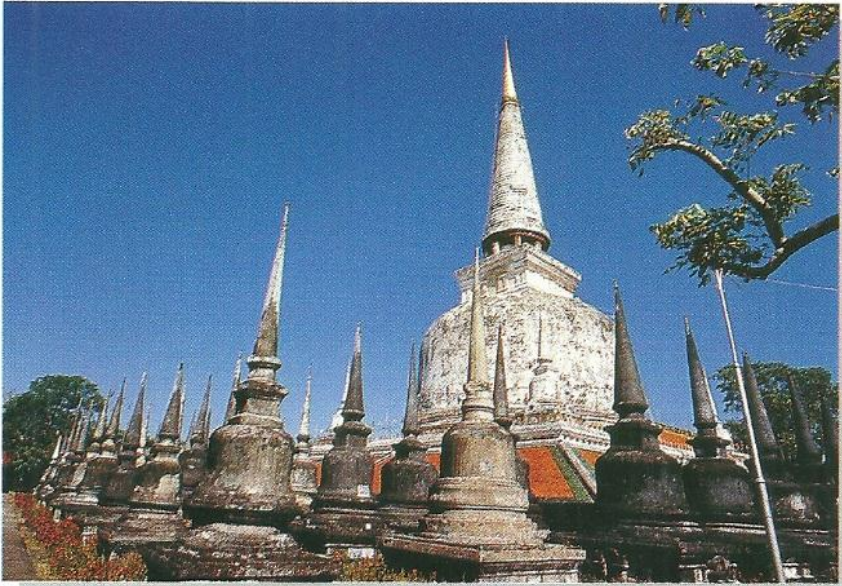
By practising according to the four conditions above, one can accomplish any undertaking, be it small or big, worldly or religious. These four, therefore, are called the Principles of Success.

B

The Four Qualities for a Good Couple (Samajivi-dhamma):

1. Having compatible faith; to uphold the same concepts, beliefs or principles, and share the same lines of interests **(Sama-saddhā)**
2. Having compatible morality; their conducts moralities, ethics as well as manners are harmonious **(Sama-sīla)**
3. Having compatible generosity; they are in accord with each other in their generosity, hospitality, sacrifice and readiness to help each other **(Sama-cāgā)**
4. Having compatible intelligence; they understand each other; they are willing to listen each other's problems and can at least reason with each other **(Sama-paññā)**

The above four qualities provide a firm foundation for a long married life. They are conducive to success and happiness in household life, and therefore are called the qualities for a good match.

วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จ.นครศรีธรรมราช
Wat Phra Mahathat, Nakhon Si Thammarat

พระบรมธาตุไชยา จ.สุราษฎร์ธานี
Phra Borommathat Chaiya, Surat Thani

C**The Fourfold Happiness of a householder
(Kamabhoghi-sukha):**

1. The happiness of possessing wealth (**Atthisukha**)
2. The happiness of spending wealth (**Bhogasukha**)
3. The happiness of freedom from debt (**Ananasukha**)
4. The happiness of blameless conduct (**Anavajjasukha**)

A person who can be said to have success in domestic life as a good householder should endeavour to attain the above four principles, which are called the fourfold happiness of a householder.

D**The Five Principles to be Learned:**

1. Hearing much; he learns, hears, sees, reads and amasses a large and extensive amount of knowledge **(Bahussutā)**
2. Memorizing; he grasps the gist or essence and remembers the subject matter accurately **(Dhatā)**
3. Becoming fluent; he becomes fluent in and clear about the subject matter, and can answer any question about it **(Vacasāparicitā)**
4. Becoming thoroughly familiarized; he ponders on the subject so often that he is familiarized with it. When he calls it to mind the content is vivid to him **(Manasānupekkhitā)**
5. Having penetrated; he knows thoroughly its sources, its logic and the relationship of the content and details with the subject itself and in relation to other subjects. In other words he can apply his knowledge gained to form any new theory **(Ditṭhiyā supativeddhā)**

By hearing much, memorizing, becoming fluent, becoming thoroughly familiarized and having penetrated, one can be learned and well versed in any field of knowledge. Therefore the four principles are known as the principles of being learned.

E

The Seven Factors of Enlightenment (Bhojjhanga):

1. Mindfulness (**Sati**)
2. Investigation of mental states (**Dhammavicaya**)
3. Effort or energy (**Viriya**)
4. Rapture or joy (**Pīti**)
5. Tranquility or physical and mental calm (**Passaddhi**)
6. Concentration (**Samādhi**)
7. Equanimity (**Upekkhā**)

These are called Factors of Enlightenment because when taken together they constitute the complete path to Enlightenment.

F**The Ten Virtues Leading to Perfection or Accomplishment (Pāramī):**

1. Generosity or liberality (**Dāna**)
2. Morality or good conduct (**Sīla**)
3. Renunciation (**Nekkhamma**)
4. Wisdom or understanding (**Paññā**)
5. Energy or endeavour (**Viriya**)
6. Forbearance or tolerance (**Khanti**)
7. Truthfulness (**Sacca**)
8. Resolution or self-determination (**Adhiṭṭhāna**)
9. Loving- kindness (**Mettā**)
10. Equanimity (**Upekkhā**)

The Buddha, while a Bodhisatta, cultivated these ten virtues gradually one by one in his successive lives, he finally attained the supreme enlightenment. So we, Buddhists, should follow the Buddha's example by conducting ourselves in accordance with the ten qualities so that they can enable us to win success in life, both worldly and spiritually.

วัดอรุณราชวราราม กรุงเทพฯ
Wat Arun (the Temple of Dawn), Bangkok

รายนามคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อจัดทำหนังสือ
คำถาม-คำตอบ เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา

The Ad Hoc Sub-committee for the Preparation of Books
on Buddhism

นายสุชีพ	บุญญานุกาพ	Sujib	Punyanubhab
นายสำรวย	สารัตถ์	Samruay	Saratha
นายเสฐียรพงษ์	วรรณปก	Sathienpong	Wannapok
นางอำไพ	สุจิตกุล	Ambai	Sucharitakul
นางสุนน	อมรวิวัฒน์	Sumon	Amornvivat
นางฉัตรสุมาลย์	กบิลสิงห์	Chatsumarn	Kabilsingh
นายมาร์ติน	พาเรนชิโอ	Martin	Parenchio
นางเบญจมาศ	กาญจนวิโรจน์	Benjamas	Kanjanaviroj
นางอัจฉพรณ	บุญเจริญ	Achaphan	Buncharoen
นางครูณี	เรืองมณี	Darunee	Ruangmanee
นางฉัฐวรรณ	ชีฟเป็นสุข	Nutthawan	Cheappensuk

ภาพประกอบ : ได้รับความเอื้อเฟื้อภาพจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.)

ผู้พิมพ์ : บริษัท เจ.เอ.เอส. อินเตอร์เนชันแนล จำกัด

386/43-48 ถนนเพชรบุรี แขวงถนนเพชรบุรี เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400

โทร. 0-2215-7560-1, 0-2215-7630-2

แฟกซ์. 0-2215-7398

จำนวนพิมพ์ : 5,000 เล่ม

ISBN 974-7772-84-1

ใจเป็นผู้นำทุกสิ่งทุกอย่าง ใจเป็นใหญ่
ทุกอย่างสำเร็จได้ด้วยใจ ถ้าคนเรามีใจบริสุทธิ์
การพูด การกระทำก็พลอยบริสุทธิ์ไปด้วย
เพราะการพูดและการกระทำนั้นบริสุทธิ์นั้น
ความสุขย่อมตามสนองเขา เหมือนเงาติดตามคน

(๒)

